دَ رنگونو پَیوندونه

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول حقوق د لیکوال سره خوندي دي، په انټرنېټ د خوروُلو حق پښتو ډاټ نېټ سره دے

بسم الله الرحمن الرحیم

دَ کتاب نوم	دَ رنګونو پیوندونه
برخې	څلور (دربیزې.رباعیانې.لنډې نظمونه او غزلونه)
تخلیق کار (لیکونکے)	شیرین یار یوسفزے
کمپوز او ډیزائن	خیام یوسفزے
ټائټل	ګوهر ننګیال
ټائټل عکس	دلاور عمر (کُرد آرټسټ)
پروف ریډنګ	شیرین یار یوسفزے
چاپ	اکتوبر ۲۰۱۴
بیه	یو نیم سل روپۍ (۱۵۰)

درکونه

یونیورسټي بک ایجنسي

عامر پرنټ اینډ پبلشرز

www.pukhto.net

PUKHTO.NET
پښتو ډاټ نېټ
http://www.pukhto.net

Estb. 2010

ترون

دَ هغه رڼا پۀ نوم چې دَ تڼګۍ ، استحصال ، محرومۍ ، بدمرغۍ او بدرنګۍ تورې شپې ته کله ور پۀ سر کړي

دَ هغه رنګونو پۀ نوم چې دَ ژوند نوي سحر ته دَ عدل ، جوړې ، سوکالۍ ، سیالۍ او ذوق سامان پېدا کړي

شیرین یار یوسفزے
shereenyar@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ رنګونو پیوندونه، دَ فکر او خیال بل مشالونه

نورالامین یوسفزے

دَ فن په دنیا کښې دَ روایت نه تر جدیدیت سفر او په دغه سفر کښې دَ پرون (ماضیت)، نن (حالیت)، او سبا (مستقبل) زنځیر جوړ ساتل لکه دَ انساني ژوند یو نامیاتي حقیقت او عمل دے. دغه جانانه سفر کښې دَ دغه عمل دوه نوراړخونه هم دي چې یو ته پوهان شعري جمالیات او بل ته فکري او جذباتي معنویت وائي. دَ شعري جمالیاتو تعلق او تړون دَ فن پارې هنري ښکلا، تکنیک او اسلوب سره دے چې پکښې دَ متعلقه ژانر دَ مودو موجود روایت او وجودي ځاندره هم شامل دي او په فکري جذباتي معنویت کښې دَ فکرونو، قدرونو او خیالونو ټول رنګونه، ټول خوندونه او دَ دغه رنګونو ټول پیوندونه او مقصدونه راځي. دَ روایت نه تر جدیدیت دغه دَ ښکلا سفر داسې دے لکه دَ بنیاد (اړې) نه تر عمارت عمل. فنکار خپله په لمحه موجود کښې اوسي خو خپل لوستونکے دَ حال په لار و کله ماضي او کله مستقبل ته بوځي او دا هله ممکن وي چې دَ فنکار او تخلیق کار خپل تړون دَ ماضي سره هم پرې شوے نه وي، دَ حال په معروضي حالاتو ئې هم نظر وي او دَ راتلونکي وخت په رُخ او مخ ئې هم سر خلاص وي. فن دَ ژوند آئینه دار وي او دے، نو ماضي، حال او مستقبل درې واړه اړخونه به ارومرو لري او زما په خیال په دغه عمل او سفر کښې کوم تضاد هم نیشته. هر ساهو فنکار دَ روایت او جدت په تړون پوهه وي او دَ روایت په سپوري دَ حال په لار دَ مستقبل دشتې ته دَ تګ هنر او چل ئې دَ ذات برخه وي، هغه دَ خپل تخلیقي توان روحاني وجدان په زور خپل تخلیقي سفر دَ روایت په غېږ او سایه کښې پېل کړي او دَ حال په لار مخ په وړاندې ورځي ځکه چې حال بې دَ ماضي نه هېڅ وجود نه لري خو دَ روایت په سپوري پرلت وهل او هر څه ته ښه وئېل او بې دَ سبا دَ تصور نه تخلیق کول تخلیقي عمل دَ جمود او "اررېشنلزم" ښکار کړي چې یوه بله انتها ده. هم په دغه تناظر او دغه چوکاټ کښې فنکار او تخلیق کار خپل تخلیقي انفرادیت او هنري ځانګړتیا لورته سفر کوي.

دلته زما دَ وینا مطلب دا دے چې نه خو یو ساهو فنکار او قلمکار محض دَ روایت پرستۍ قائل وي چې ګوندې پرون هر څه ښه وو او پرون (ماضي) کښې ژوند کول پکار دي ځکه چې دا رویه هم منفي او غېر تخلیقي رویه ده، او نه دا نظر لري چې ګوندې پرون او روایت ټول په ټول منفي او بې کار دے، ماضي هډو دَ سره رد کول پکار دي، دغه بغاوت او دغه جارحانه رویه هم تخریبي رویه ده. لاره چرته مینځ کښې ده. دَ پرون ساهو روایات او قدرونه په روح کښې ژوندي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتل او دَ نن معروضي حالاتو سره دَ سبا په لور تګ يو مثبت عمل او مثبته رويه ده او زه چې نن دَ کوم شاعر په حقله خپلو لوستونکو سره خبره کوم هغه په دغه ټوله خبره، دغه ټولو حقيقتونو او ټولو نزاکتونو پوهېږي. هغه هم دَ پښتو پښتونولۍ، حجرې جمات او جرګې مرکې په مثبت زماني او زميني وجود او کردار رسي او دَ نن په تقاضو هم پوهه دے. دَ فن په جمالياتي او هنري اړخ ئې هم لاس بر دے او فکري او تخيلاتي بنيادئې هم مضبوط دے، ځکه ورته مونږ دَ نن دَوُر نمائنده تخليق کار وئيلے شو او ځکه زه دا هم وايم چې نن په کوم کتاب تبصره کوم دا محض دَ رنګونو پېوندونه نه دي بلکې دَ يو تعليم يافته، زيرک، جهانديده او روښان فکره پښتون دَ فکر و خيال بل مشالونه دي چې په رڼائې زمونږ دَ زلمو روحونه او ذهنونه روښانه شي.

دَ "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" نه پس دَ ښاغلي شيرين يار يوسفزي دا دريمه شعري ټولګه "دَ رنګونو پېوندونه" ستاسو په لاس کښې ده.

کله چرې فن دَ فنکار دَ ذات اظهار هم وي نو بيا ضروري ګڼم چې څو خبرې دَ صاحب کتاب په حقله نورې هم وُکړم.

زه شيرين يار يوسفزے دَ هغه زمانې نه پېژنم چې لا هغه او دَ هغه روښان فکره ورور زرين زاده ايسفزے په شنه شونډه زلمي وُو، اوس چې زه دَ دې پروني زلمي او نني نيمګړال په دريمه شعري ټولګه خبره کوم نو اوس دا هغه نوخېزه زلمے نه دے، يو استاذ شاعر او اديب او دَ ډېرو تودو سړو نه راتېر شوے پښتون دے. استاذ ورته ځکه وايم چې لکه ما وړاندې هم ووې چې هغه تش شعر نه وائي (ليکي)، دَ شعر په فن، زبان و بيان بيا په بديع او علم تقطيع ئې هم لاس بر دے، دَ املا په ټولو ګټ پېرونو، دَ ژبې په ساختياتو او فرهنګي آهنګونو هم دَ ځنو ډېرو لويو لويو او مقبولو شاعرانو نه زيات پوهېږي او دې سره سره ئې فکري او نظرياتي بنياد هم ښه زور او مظبوط دے. دَ خپلې خبرې په تسلسل کښې به يو وارې بيا دا اووايم چې دَ خپل قام او خپلو روايا تو سره ئې بې کچه مينه ده. خپل کلے اولس او ښکلے وطن ئې هم جانان دے خو په دغه مينه کښې ئې دَ هوش، خرد او توازن لمنه چرې هم نه ده پرېښې ځکه چې تنقيدي شعور او عمراني بنيادونه ئې هم پا ځه دي. دَ هر څه ښه دي په ځای ئې دَ ځه ښه دي او څه خراب دي، څه پکار دي او څه نا، په فارموله دَ يو زيرک انسان په حيث ښه رسېدلے دے او دَ يو تخليق کار په حيث ئې په شاعرۍ کښې دَ دغه شعور رڼا ګانې ځان ښائي. دَ قام او اولس ټولې مسئلې، ټول دردونه، دَ نړۍ دَ منډائې ګرو منافقانه چالونه او په دې پاکه خاوره دَ هغوي دَ دلالانو مکرونه او فريبونه ورته ښه معلوم دي. دَ تېرو ځلو ښتو کالو په هيجاني دور کښې دَ تخليق شوي ادب په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رُخ او مخ هم پوهه دے او دَ تجزیې توان ئې هم لري، ځکه نو پهٔ دغه پوهه، زیرک او روښان فکره نظریاتي قلمکار خبره کولو بر اسان هم دي چې مرام او مقصد ئې معلوم دے خو ډېر ګران هم دي ځکه چې هنري توان او فکري الوت ئې دَ زیاتې پوهې او لوستې تقاضه کوي. دَ شاعرۍ سره سره هغه یو ښهٔ فعال سیاسي ورکر هم دے او نن سبا پهٔ سوشل میډیا دَ خپل قام او خپلې ژبې مبارزه هم کوي چې دا کار او زیار ئې پهٔ پښتنو زلمو کښې دَ بېدارۍ او ځواک پهٔ اړوند ډېر ګټور او دَ ستائېنې وړ دے. هغه چې کله ماته "اوښکې مشالونه" کتاب راډالۍ کړے وو نو پهٔ هغې ئې لیکلي وو چې "خپل خوږ او قدرمند نورالامین یوسفزي ته دَ بندي ساعتونو ازاد فکرونه "اوښکې مشالونه" ډالۍ کوم" او زما پهٔ خیال ئې دا دعوه سل پهٔ سل درسته وه ځکه چې دَ زندان دَ تورو تمبو شاته صیاد دَ بلبل وجود بندي ساتلے شي خو دَ هغه روح او سندره نهٔ شي پابند کولے، ځکه خو قلندر مومند هم دَ زندان دَ تورو تمبو شاته دا اعلان کړے وو چې

ــه دَ اشــنا یاد دَ قــفس ورمات کړو
بـــلبلتونه درزي دي پهٔ کور کښې وشوي

او ځکه زمونږ شاعر هم پهٔ دغه تورتم کښې دا مستانه نعره وهلې وه چې

ــه دا زهٔ چوز چې خدای هما کړم
بـــیا وُ ما ته لوړ پرواز ځهٔ
دې نظر، پنجو او پَر تـه
کوم باتور او کته باز ځهٔ

دَ ښاغلي شیرین یار یوسفزي فن او نظریه فن زمانه اګاهو هم دَ پښتو ادب سترو سترو ستائېلي او واضحه کړي دي او دا اعلان ئې کړے دے چې دَ هغهٔ دَ فن جمالیاتي او فکري دواړه بنیادونه ښهٔ پاخهٔ او مضبوط دي. دَ خپلې خاورې او ثقافت رنګونه هم لري او دَ پښتون رومانس خواږهٔ هم. خو پهٔ دغه جذباتو او رنګونو کښې ئې دَ خپل قام او اولس دَ ستونزو او راپېښو چیلنجونو نه هېڅ کله هم مخ نهٔ دے اړولے او دغه شان ئې دَ یو ساهو فنکار او قلمکار وظیفه هم پهٔ غوره ډول تر سره کړې ده.

کله چې ګران مشر راجولي شاه خټک صېب دَ هغهٔ پهٔ حقله وائي چې دا زلمے ما لیدلے نهٔ دے خو دَ دهٔ دَ شاعرۍ نه دا اندازه لګولے شم چې دے یو ترقي پسند، نظریاتي تخلیق کار دے او هسې پهٔ هوا کښې ئې تخلیق نهٔ دے کړے، دَ تخلیق پهٔ ټولو معروضي لارو راتېر شوے دے او هم ئې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل کلاسيک څنبلے او هضم کړے دے، تر دې چې دَ ستر حمزه نه ئې په تخليقي انداز کښې مثبت اثر هم اخستے دے. نو دا دعوه دَ هغهٔ درې واړه شعري مجموعې په ښهٔ ډول اقراروي.

زهٔ چې نن دَ هغه په دريمه مجموعه يو ځغلنده نظر اچوم نو په دې نتيجه رسم چې کهٔ دَ فکر و نظر بنياد او اساس ئې هم هغه زوړ (افغان ګلونه او ښکې مشالونه) دے خو دې نوې شاعرۍ کښې ئې دَ فکر و فن نوې نوې زاويې، دَ هنر او ژانر نوې نوې منفرد لارې او دَ وېنا نوي نوي تازه آهنګونه محسوسېږي. زهٔ چې دَ هغهٔ په دې کتاب کښې په رباعۍ، نظم او غزل نظر اچوم او بيا دَ هغهٔ خوښ زوړ صنف ته دَ هغهٔ ورکړې نوې نوم ســره ګورم نو زړهٔ مې وائي چې دا دعوه هم وُکړم چې دغه صنف (دربېزه) زمونږ شاعر په حقيقت کښې دَ زړهٔ په زور او مينه تخليق کړے دے او مزاج ئې هم ورته ښهٔ په خلاص متې جوړ کړے دے.

دربېزه څهٔ شے دے؟ او دَ پښتو ادب په زړو رېښو کښې وجود لري او کهٔ نا؟ نو په دې حقله به دومره اووايم چې کله دَ ښاغلي اسماعيل ګوهر "مسکا" چاپ شـوه نو ما دا ليکلي وو چې دَ اســماعيل ګوهر دَ روح نه چې دَ هائيکوز په نوم کوم درې مصريزه نظمګي راوتي دي، دغه نظمونه په پښتو فوکلور کښې دَ سېلابونو دَ څهٔ لږ ډېر فرق سره دَ اګاهو نه وجود لري، هسې هم نظم دَ پښتو خپل او دَ ټولو نه زوړ صنف دے، غزل بيا ډېر وروستو پښتو ته راغلے دے.-زمونږ ټول زاړهٔ (فوکلور هم) تخليقونه واړهٔ لوی نظمونه دي چې فارمېټ ئې دَ يو بل نه بدل دے او چې کله مونږ دَ نړيوال کلي برخه نهٔ وو جوړ شوي نو دَ خپل کلتور په يخ سېورې به زمونږ ماشومانو چې کوم نظمونه تخليق کول او وئيل. دغه اکثر دربېزې وې لکه دا چې دي.

وه سپينې سپوږمۍ!
(۱) ستن دې ورکه کړه نرۍ
زما وروردرپسې ګرځي، لکه غشے ليندګۍ

بــــې پښو ازمرے راغے
(۲) بــــې لومه ګډه ئې يوړه
يو ړوند پرې اواز وُکړو چې په کوم طرف ئې اوړه

شکر دے چې شيرين يار دغه زوړ صنف ته نامه هم کېښوده، کهٔ څوک بل څوک دَ دې نه هم غوره نوم ورکولے شي نو بده به نهٔ وي خو دا ساعت مېدان شيرين يار وړے دے.

په تېرو څلو ښتو کالو کښې چې په پښتون وطن کښې کوم ادب (شـعر او نثر) تخليق شـوے دے، دَ قنوطيت او ماضي پرستۍ ټوک څادر پرې خوړے دے او زمونږ اکثرو شاعرانو دَ نوي ژوند نوي قدرونه او اربنائزيشن کړلے دے.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګو چې دَ نړۍ په هره ساهو ادب کښې ناسټلجیا شته (ډیزرټډ ویلیج او ویلیج بلیک سمتهـ) ئې ښکاره مثالونه دي خو زمونږ خبره لږه بدله ده. زمونږ ماضي واقعي چې ډېره شانداره او پرامن وه، په ماضي کښې هم هر څهٔ ښهٔ نهٔ وو، ډېر خېزونه بدلؤل پکار وو. دغه عمل دَ ارتقا په لور ورو ورو په مزه مزه روان وو خو ناڅاپه چې مونږ دَ نړیوال کلي برخه شو نو داسې ده لکه چې شپه په شپه بې دَ پوړو دَ کوټې سر ته ؤختلو او په دغه کوټه دَ یو عجیبه جنګ سره مخ شو چې دَ توپو تولې خلې ئې زمونږ وطن لور ته دي. دَ نړۍ تهذیب یافته قامونه ټوپک په لاس دې سیمې ته وسائلو پسې راغلي دي، دلته ئې دلالان پېدا کړي دي او تخته مشق ئې پښتون وطن او پښتون قام دے. زمونږ په خپله خاوره بد حال دے او جنګ مو هم پېریانو سره دے، دَ ما په ما وژنې پالیسي روانه ده او استعمار نوي نوي چالونه چلوي. دَ نوې دنیا نوو بادونو کهٔ یو خوا زمونږ دَ سماجي ادارو او سماجي قدرونو بنیادونه دړې وړې کړل نو بل خوا ئې زمونږ دَ بچو نه بمونه ساز کړي دي. منم چې دَ پښتون په فطرت کښې مزاحمت شته او دَ خاورې او عزت دښمن خو بښې نهٔ معاف کوي خو دا نن چې څهٔ کېږي، څوک رانه امریکنیان جوړوي نو څوک رانه عربیان او ازبکان.

پښتانهٔ لیکوال دا هر څهٔ ویني او ګوري او زړهٔ ئې پرې ویني وینې او لمبه لمبه دے. هغه دَ روسي لیکوال خبره چې پښتانهٔ شاعران دَ طوفان مارغان دي، تل ئې په طوفان کښې الوت کړے دے، دَ پیر روښان نه تر خوشحال خان خټک، دَ خوشحال بابا نه تر خدائي خدمتګار تحریک تر ادبي تحریک او دَ هغې نه تر دې دمه دَ تاریخ پاڼې ګواه دي چې پښتون شاعر او ادیب په حقیقت کښې په طوفان کښې الوت کړے دے. نن هم زمونږ شاعر دَ دغه کاروان یو متحرکه غړے دے. موجوده صورتحال چې زمونږ په خاوره کومې رویې پېدا کړي ده، په بنیادي توګه ئې مونږ په دربو خانو کښې وېشلے شو. یوه ډله دَ پرون خبره کوي خو دَ نن هر څهٔ رد کوي بله ډله دَ نن خبره کوي، ولې دَ پرون هر څهٔ کږي، البته یوه ډله داسې هم شته چې دَ پرون، نن او سبا په تړون پوهېږي، دَ پرون ساهو قدرونه او ادارې هم قدروي او دَ نن په لار دَ سبا په لور هم سفر کول غواړي. شیرین یار دَ دغه ډلې او دغه رویې سړے دے. دَ قام وجود، خپله ژبه او ساهو قدرونه دَ سبا په لور دَ نن په لار دَ پرون دَ بنیادونو سره بوتلل غواړي او تر کومه ئې رسول غواړي نو هغه دې لوستونکي هم ولولي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـه
دَ خپل ازاد وطن بــــــبرغ مې پهٔ لاس
ستورو سپوږمۍ نه هم پهٔ بـره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبـــــیر ؤباســـئ

دَ پښتون پهٔ خاوره چې کومه لوبه ګرمه ده، زمونږ شاعر ترې ښهٔ پهٔ زوراو زېر خبر دے. هغه ټول کردارونه هم پېژني چا چې دغه لوبه ګرمه کړې ده او څوک چې دغه اور ته لمن وهي او دَ دې سره سـره هغه دا توان هم او جرات هم لري چې دَ هغه مخونو نه نقابـــونه پورته کړي کوم چې دَ پردې شاته دي. لکه ما چې ؤوې هغه خپلې خاورې، وطن او خپلو مقدساتو بـاندې وروک مئېن دے خو دغه لور ته ئې رويه منطقي او اپروچ ساهو دے. انداز او سوچ ئې مثبت (آپټيمسټ) رويه تنقيدي او تر څهٔ حده مزاحمتي ده خو فکرئې عمراني بنيادونه هم لري. تهذيبي هم او فني هم، کهٔ خبـره ئې دَ دربېزو پېل کړو نو دغه دربېزې دَ دغه فکري بـنيادونو سـره سـره دَ روزمرې او محاوري بـلها خوارهٔ هم لري، دَ طنزو مزاح مالګه پکښې هم ګډه ده، پښتو رومانس او دَ وطن دَ ښکلا رنګونه پکښې هم ځان ښائي او دَ متلونو برمحـل اسـتعمال پکښې معنوي او کلتوري خوارهٔ هم راپېدا کړي دي. دَ دې باوجود چې پهٔ خپل وطن او قام اولس مئېن دے خو دَ تهذيبي نرګسيت نهٔ ئې تر ډېره حده لمن بچ کړې ده او دَ خود احتسابۍ او خود تنقيدۍ پهٔ لار پهٔ ډېر جرات سره راتېر شوے دے، دَ خپلو خبرو پهٔ ثبوت کښې ئې څو دربېزې وړاندې کومونو بـيا بـه غزل، رباعي او نظم لورته ځو.

ـه
سـترګې مې دواړه ډکې ډکې شـولې
مابښام دے، ناست يمه دَ سين پهٔ غاړه
دَ زلفـو يــاد پــهٔ زړهٔ راوربــدهٔ

ـه
خلکو اسـمان کښې سـيارې ؤنيوې
پښتون پهٔ کلي کښې ډېران لاندې کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نهٔ دے

ـه
دَ ځان او مال دَ حـــــفاظت پهٔ خاطر
لاړم تانې څخه مې کور واخســـتهٔ
ايله بـــاران نه پرنالې لاندې شـــوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـــــیلتون ته وایه، څه خپل کار دې کوه
مونږه یو بـــل وته بـــه بــیا ؤګرځو
او بــــهٔ پهٔ ډانګ بـــاندې بـــیلیږې کله

نـــن هغـــه ښکلـــې او هوښیـــارې جینـــۍ
"خبرَ" چې فقـــــیر ته ورکوو، وئیل ئې:
"ځان پهٔ نیستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

بـــریت او شـــمله مې پهٔ خاطر نهٔ نیســي
حســـــن پهٔ خپله یو طاقـــت دے، منه!
دَ زور آور او بــــــــــهٔ پهٔ لوړه خېژي

تیارې څهٔ داســـې رنګله ګورې شـــولې
چاته تر څنګ خپله ســــایه نهٔ ښکارې
غلو خو هم داســـې شـــپه لهٔ خدایه غوښته

عقـــل شـــعور ســـره مو ډزې کړې
دَ وخت او بـــخت ســـره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان ســــره پخه دشـــمني

پهٔ مخ دَ زمکې دغه ټول مخلوقـــــات
نهٔ کا تو ښه انبـــــــــار دَ رزق او مال
مګر ســـپوا لهٔ یو مېږي او انســـــان

د وخـت پـــهٔ دوړو هـر څـهٔ خړ نـهٔ دي لا
تابـــــانه مخ پښتنې جونه شـــــته دے
ســـپوږمۍ دې ځان وته غاوره نهٔ شـــي

دازادي، مینـــــې او امــــن وطــــن
مقـــتل مقـــتل زندان زندان شـــو راته
خدایه! څهٔ ؤشـــو او لا څهٔ بـــــه کېږي

دَ شـــب پرســـــتو نه کوڅه خطا ده
تورابـــــان ګرځي، چرته ســـر پټوي
دَ سبـــا ســــتورے پهٔ افق ؤځليد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرین یار غزل هم ښهٔ لیکي، دَ غزل پهٔ فن ئې موتې کلک دے، دَ کثرت مطالعې لهٔ کبله ئې پهٔ ستائل دَ کلاسیک سپورے زیات حاوي دے. دَ حمزه بابا اثر هم پرې کله کله محسوسېږي، دَ خوشحال بابا، حمید بابا، علي خان او کاظم خان شېدا ښهٔ قاري هم دے نو دَ پښتو ادب دَ دغه عناصر خمسه دَ ستائل خوارهٔ ئې پهٔ غزل کښې ځان ښائي. ګو چې دغه ستائل او دغه (ډائېشن) زمونږ دَ کلاسیکي ادب سره زیات موزون ښکاري خو زمونږ شاعر هم پهٔ زوړ جام کې نوې شراب وړاندې کوي خو دا هم دَ ښاغلي شیرین یار یوه ځانته تخلیقي ادا ده چې احساس دَ ادراک پهٔ لار مخې ته راغلے دے. دَ هغهٔ پهٔ دې مجموعه کښې ټول ټال څوارلس غزلونه دي چې دَ دربېزو او رباعیانو پهٔ مقابله کښې ډېر کم دي او دې نهٔ ئې تاسو دَ افتاد طبع (رجحان) اندازه پهٔ اسانه لګولے شئ. یو څو غزلونو نه ئې څو شعرونه دَ خپلو لوستونکو مخې ته ږدم او بیا نظم لور ته ورځم.

ے هغه یار خو جفاکار دے، خو پښتون دے
چې اغیار مې پښې راښکي نو بیا وُدرېږي

ے پهٔ خاطر د اغیارانو اخګر پرېوځت
چې پهٔ ما د یار د مینې نظر پرېوځت
کمتري او عاجزي مې هومره زور کښې
دَانا او د غرور هغه غر پرېوځت

ے مړاوې ستر ګې بلا مړې کا
خون آشامې لا مَړې کا

هر ارمان نه مې سر پرې کا
ځه! اوس جوړې مناري کا

ے ماته دې یادونه زور ګیري ښائي
کورته مې دَ زړهٔ پهٔ دېوالهٔ راځي

پام ګورے لهٔ ستر ګو مې ؤنهٔ لوېږې
توی او ښکه لیمهٔ وته بیا نهٔ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـه ستر ګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سیالۍ خبرې ګرانې دي

غشو دَ ستم ته سینه تانې دي
شوقه! تلوسې دې پهلوانې دي

ـه لویه ورشو دَ پښتنو کۀ بې بهاره نۀ وے
ښکلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې ټیکرې، ګړونج ټوټې، جونه تار تاره نۀ وے
زمونږ دَ کلي دَ سیند غاړه به اوزګاره نۀ وے

تا به زما دَ کامرانیو جنډې هسکې لیدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بلا پۀ کوڅه لاره نۀ وے

ـه ماته ئې وعده ښه ده
نوې بهانه ښه ده

خدایه! مازیګر ته خبر
داسې تماشه ښه ده

دَ شیرین یار نظم کښې خارجي او داخل دنیا او نني واقعات، قام ته راپېښې ستونزې پۀ ښۀ ډول بیان شوي دي، ګو چې دَ هغۀ دَ نظم عمومي رنګ ساده او روایتي دے، دَ پښتو نظم چې مولانا فضل محمود مخفي ئې رده ابښودې ده او دَ نظم بابا اجمل خټک کمال ته رسولے دے یو مضبوط روایت لري خو دَ شیرین یار دَ نظم اختصار او سادګۍ دغه نظم له تر یو حده ځانګړے انداز او اسلوب ورکړے دے. پۀ لنډو او ساده ټکو کښې ډېر څۀ وئیل دَ غزل خاصا ده خو شیرین یار دا کار دَ نظم نه اخستے دے. ځنې نظمونه خو ئې دَ داخلیت بخري او درد څرېکې هم لري، لکه "دَ تندرونو پۀ شپه" "جرات" "څو چې وینم" وغېره.

"اے نجیبه! اے شهیده!" نو مې نظم خپل لوستونکے هم دَ شاعر پۀ نظریه ژوند او هم نظریه فن پوهه کوي او هم ئې پۀ دې حقیقت رسوي چې زمونږ شاعر څومره پۀ لږو او ساده ټکو کښې څومره مؤثر او منظم خیال دَ نظم پۀ چوکاټ کښې وړاندې کولے شي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـــه

دَ پښتـــون دَ چمـــن ګلـــه!	دَ دښمن دَ ســـترګو خاره!
ســـرداري درنه لوګـــے شــــه	دَ وطن دَ ســـر دســـتاره!
نهٔ ډیوه شـــته چې کړم بـــله	نهٔ ګلان شـته چې ګېډۍ کړم
دا څـو اوښکې پښتنـې دي	دَ تا روح ته بــــه ډالۍ کړم
ملامت درته تبول قـــام دے	دَ تا روح ته مې ســـلام دے
اے نجیبـــه اے شـــهیده	دَ تا روح ته مې ســـلام دے

"دَ روح کرب" نومې نظم کښې ئې دَ خارج او داخل وصال او اتصال دَ لوستو او محسوسولو وړ دے، وائي

ـــه

څو کهٔ ســـترګې کړمه پټې — او زهٔ نهٔ ګورم یو لـــور تـــه
یا مې غوږ هم هډو نهٔ ږدم — هرکوم غږ او هر یو شـــور ته
دغه لمس هم پسې شَل کړم — او دا ژبـــه هم اوده شـــي
کهٔ مې جوش لهٔ لاسه ورکړم — بیا هم هوش پسې چپه شي

خو دَ روح ســـره بــــه څهٔ کړم
هغـــه لار او چـــار راښایـــه
کنه! دلته اوس بـــې وس یم
دَ درد کریکه مې بیا ستایه

زمونږ اکثر شاعران دَ رباعۍ پهٔ نوم قطعې او نیمګړي غزلونه لیکي، دَ رباعۍ دَ وزن او بحر لپاره کهٔ پهٔ عربۍ کښې دَ لاحوه ولا قوه الا باالله مثال ورکولے شي نو پهٔ پښتو کښې مونږ څخه دَ خوشحال بابا وېنا زمونږ لپاره بل معیار دے، بابا رباعۍ داسې لیکي.

ـــه

راشــــه! ښېګړه دَ وني ګوره
خپل ځان پهٔ نمر کا، بل کا تر سیوره
پهٔ سنګ ئې وولې، مېوه درواچوي
خصلت لهٔ وني، واخله اے وروره

شیرین یار هم رباعیانې دَ رباعۍ پهٔ چوکاټ کښـــې لیکلي دي او دَ خپل فکر ښکلا ګانې ئې دَ فن پهٔ چوکاټ کښې دننه وړاندې کړې دي، چونکه هغه دَ "ادب دَ ژوند لپاره" دَ کاروان یو تکړه غړے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے نو دلته ئې هم ژوند او دَ ژوند دَ ساهو قدرونو څنه سترګه ښۀ پۀ خلاص مټ کړې ده، البته پۀ څنو رباعیانو کښې هغه دَ یو روایتي پښتون پۀ صورت کښې هم راښکاره شوے دے او ډېر حقیقتونه ئې دَ یو روایتي پښتون پۀ انداز کښې رامخې ته کړي دي ځکه چې دَ رباعۍ روایت او انداز زور او پوخ دے.

لکه چې وائي ـــ

ــه بد شي لۀ بدو او ښۀ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي، مګر سړو نه
څوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بویه هغو نه

ــه وطن ته راشه، جوړ مرغزار دے
پۀ للمو دشتو، هم اوس بهار دے
چې ورته ګورم، زړۀ مې پسخېږي
ګل خوا ته ګل دے، یار سره یار دے

ــه چې کله غوړ یې، دنیا راز غلې
خو چې لړ سپور شې، ټول ګنه تللي
دغه دنیا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي

ــه پۀ ژړا ژاړي، پۀ ویر مامور دے
کۀ څوک مالک دے کۀ څوک مزدور دے
دَ جدل اور دے، وطن تنور دے
ایره ئې واخله، روغ کۀ رنځور دے

دا وو دَ شیرین یار دَ رنګونو پیوندونه او زما دَ دغه کتاب پۀ حقله خیالونه. دا دَ خپل دور دَ یو استاذ شاعر او قلمکار دَ فکر و فن ښکلا ګانې وې او دي. څوک چې پۀ خپله هم دَ ژوند پۀ ډېرو تیارو او پیچیده لارو راتېر شوے دے، څوک چې ژوند پۀ دې لړ عمر کښې دَ بلها تودو سړو سره مخ کړے دے. مایوسي او ستړیا چې دَ چا پۀ کتاب کښې وجود نۀ لري. څو ځله راپرېوتے دے خو بیا هم پۀ خپله پا ځېدلے او روان شوے دے ځکه چې دَ باچا خان دَ ژوند او جدوجهد فلسفه باندې یقین لري او هم پۀ دغه رڼا لاره ښۀ پۀ ډاډه زړۀ روان دے.

دَ شیرین یار دَ ښۀ ژوند لپاره دعاګو

نورالامین یوسفزے
شاه منصور صوابی
۷ جون ۲۰۱۴

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګونه پېوندونه

شيرين يار يوسفزے

دا کتاب چې ستاسو دَ وړاندې دے، دغه کښې دربيزې، رباعيانې، خاص ډول لنډ نظمونه او څو غزلونه دي. دا واړه تخليق دَ زندان دننه دَ مرګ (پهانسي) کوټه کښې شوے دے. دې نه وړاندې زما دوه کتابونه "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" چاپ دي. دغه سره مې په چاربېته يو کتاب ګوتې (تحقيقي مقاله) هم ليکلے دے او بل کتاب مې دَ پښتو په "الف بې" شعر، قافيه، رديف، بحر، وزن او رواني ليکلے دے چې ډېر زر به ستاسو دَ وړاندې وي.

"دَ رنګونو پېوندونه" دَ کتابت او ډيزائن ګران کار ښاغلي خيام يوسفزي په ډېر اخلاص تر سره کړے دے. دَ مرګ دَ کوټې دننه ما خپل تخليق کاغذ ته سپارلے، بيا مې ترې په موبائل فون عکس اخستے او سمدستي مې خيام يوسفزي ته (چې په سعودي عرب کښې ژوند کوي) دَ اي مېل له لارې ورلېږلے دے. هلته هغۀ کمپوز کړے او بيائې ماته دَ املا دَ سمون لپاره رالېږلے، دَ املا دَ سمون نه ورستو ورته ما بيا لېږلے او هغۀ ځان سره خوندي کړے. په زندان کښې دَ حالاتو او بيا دَ ليکونو دَ بچ پاتې کېدو هډو څۀ پته نۀ لګي.

خيام يوسفزے دَ يو ښۀ کشر او منونکي په حېث شامدام دَ زده کړې هڅه کوي او دَ "پښتو ډاټ نېټ" له لارې دَ دنيا ګټ ګټ ته دَ پښتو ليکونه او کتابونه رسوي. دغه رنګ نور بلها ډېر ملګري لګيا دي او دَ نېټ له لارې دَ پښتو ژبې خدمت کوي. نن په فېس بک او دَ سوشل ميډيا په نورو پاڼو کښې هر پښتون ته دَ پښتو ليکونه دَ سترګو په رپ کښې ملاوېږي، ډېر ځنې پښتانۀ چې دَ پښتو دَ ليک لوست نه نااشنا وُو، هغو هم دَ پښتو ليک لوست زده کړو او ډېر ځنې اوس پښتو کښې خپل تخليقونه هم وړاندې کوي. تخليق، تنقيد او تحقيق سره سره دَ پښتو په املا ډېرې خبرې وُشوې، دَ عام وګړي سره سره دَ نوو ليکوالانو او خاص دَ مسافرو پښتنو ډېره ښېګړه وُشوه.

دغه لړ کښې زمانه چې څومره هم کېدے شو نو ما خپل کردار ادا کړے. زۀ په هغه ټولو ملګرو او خاص په مسافرو پښتنو ويار کوم چې هر چرته او هر وخت ئې خپله ژبه ژوندۍ ساتلې ده.

په دغه مسافرو او خپل قام، ژبې، کلتور او ادب باندې مئېن ملګرو کښې يو رانه دَ نظم غوښتنه وُکړه، نظمونه خو ما وړاندې هم ډېر ليکلي خو دغه وخت ما فکر کوو چې کوم داسې يو صنف کښې طبع ازمائي وُشي چې هغه هره موضوع زغملے شي او هغه ځنې خبرې چې مونږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې غزل او عام نظم کښې نۀ شو کؤلے نو چې هغه ته هم ځاې پۀ لاس راشي. دغه وخت ماته دربيزه او رباعي پۀ نظر کښې راغلل خو دربيزه مې زياته خوښه شوه، رباعي دَ وزن او بحر پۀ حواله خپل ځانګړے انداز لري چې پۀ دغه اړه به هم خبرې کؤم خو ډلته به دربيزه باندې پوره خبره کؤم. ځکه چې دغه ته ډېر خلک هائېکو وائي چې يوه غټه تېروتنه او ناخبري ده. اول خبره به پۀ هائېکو کؤم چې دا څۀ شے دے؟ هائېکو دَ جاپانی ژبې شعري صنف دے چې پۀ اصل کښې دَ جاپانی ژبې دَ نظم "هائي کائي" دَ سر درې مصرعو نه اخستے يا ساز کړے شوے يو صنف دے. دغه سر درې مصرعو ته به ئې "هوکو" وئېل. دغه هوکو بر خې ته دَ بېل صنف شکل ورکړے شو، لکه څنګه چې مشرقي شاعرۍ کښې غزل دَ قصيدې دَ تشبيب نه راجدا کړے شو او يو بل صنف ترېنه جوړ کړے شو خو دلته دا خبره اهم ده چې غزل هم هغه شکل کښې دے او بيا چې کومې ژبې ته هم لاړ دے نو پۀ خپل شکل کښې لاړ دے، دغه ژبو کښې ئې هم نوم غزل دے او دا يوه خبره هم ده چې دغه ژبو کښې دَ غزل پۀ رنګ کوم شعري صنف نۀ وو نو ځکه ورته غزل لاړ دے. کۀ چرې دغه ژبو کښې دَ غزل غوندې کوم شعري صنف موجود وے نو بيا هلته دَ غزل هډو ضرورت نۀ وو. خو چې مونږه هائېکو ته ؤګورو نو دَ دې معامله جدا ده، يوه دا چې هائېکو پۀ جاپان کښې دَ ۵، ۷، ۵ سېلابونو درې مصرې لري، دوېمه دا چې دَ درې مصرو نظم پۀ پښتو کښې دَ وړاندې نه موجود دے، درېمه نکته دا هم ده چې دَ جاپان هائېکو دَ موضوع لړ کښې محدوده ده او زمونږه درې مصرعيز نظم لا محدود دے.

دَ ۵، ۷، ۵ نمونه — دَ ګلو څانګه

ځکه ځنګېږي هسې

دَ سحر باد دے

ښاغلي اسماعيل ګوهر صېب پۀ خپل کتاب "مسکا" کښې دَ پښتو خپل درې مصرعيز نظمونه (دربيزې) وړاندې کړې دي چې دَ يوولس سېلابونو يو شان مصرعې لري او څلورم وزن کښې دي خو دَ نامعلوم سوب پۀ بنياد ئې ورله نوم "هائېکو" ورکړے دے. دَ دغه نه وروستو بيا نورو شاعرانو هم دَ دوي تقليد ؤکړو او دَ پښتو دغه خپل نظم ته ئې هائېکو ليکل يو سم کار ؤباله. دغه يوه لويه غلطي وه او ده، دا کله هم هائېکو نظم نۀ دے، دا دَ پښتو خپل درې مصرعيز نظم دے چې ما ورته نوم "دربيزه" ټاکلے دے. دا صنف دَ پښتو ادب پۀ تاريخ کښې (دَ جنګي غړونو پۀ نوم) هم موجود دے، لکه دَ مرزا الغ بېګ دربار کښې دَ يوسفزو مشرانو دا وېنا.

لکه يې نو داسې وُونه — لاس تړلي خداى دَ رکړي

اوس مو وژنه لکه پسُونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ماشومانو اکثر صوتونه دَ درېږ مصرعو دي یعنې درېیزې وي لکه:

توره تو ته! مات دي شه ښاخونه
زهٔ درختے نهٔ شم
او هرچا درکښې جوړ کړي دي ټالونه

"بابُو لالي" هم پهٔ درې مصرعو کښې دي . یعنې دا هم درېیزې دي لکه

دَ بالښت لاندې انار دے
داسې زُوم مو دروستلے
چې نامتو پهٔ کندهار دے

دَ دغه نه زیاتې نورې هم بلها بېلګې پهٔ لاس راځي خو دَ دغه سره دا یادونه هم ضروري ګڼم چې دَ ایران او افغانستان پهٔ پُوله چې کومه کتبه موندے شوې ده او دَ هغې پهٔ حواله دَ پوهانو اندازه داده چې دا څو زره کاله زړه کتبه ده. نو پهٔ هغې هم دَ خبره دا درېیزه لیک ده.

نهٔ اړیکے یم
نهٔ دروغژن یم
نهٔ زورکړے یم

دَ دغه سره مونږ ته دا هم معلومه شوه چې "درېیزه" دَ پښتو زیات قدیمي نظم دے. دَ هغه نورو بېلګو نه داسې ښکاري چې درېیزه دَ جنګ یا ښادۍ یعنې مهم لهٔ کوره راوتلې ده.

دَ جوړښت پهٔ حواله به دا خبره وُکړم چې دَ یو هومره سېلابونو درې واړه مصرعې هم شته او لنډې، اوږدې مصرعې هم شته. درې واړه مصرعې یو وزن کښې هم شته او درې واړه مصرعې دوه یا درې جدا جدا وزنونو کښې هم شته. خو اکثر یوه مصرعه دَ سېلابونو دَ شمېر او یا وزن پهٔ حواله بدله وي. دغه نه پهٔ آخوا درې واړه مصرعې ازادې (دَ قافیه او ردیف) هم شته. او داسې هم دي چې اوله مصرعه او دریمه مصرعه هم قافیه وي.

دا خبره ما دَ ټولو درېیزو پهٔ حواله وُکړه چې پکښې اولسي درېیزې او دَ ماشومانو صوتونه هم دي. دَ شاعر لپاره دا ضروري ګڼم چې هغه دَ وزن خیال لازم وُساتي. نوره ئې خوښه ده چې دَ څومره سېلابونو برابر مصرعې (درې واړه) ترې او قافیه ردیف راوړي او کهٔ نا.

داوخت ما خپله هم پهٔ یوولس سېلابونو کښې درې واړه مصرعې برابر لیکلې دي او دَ ټولو وزن څلورم دے یعنې هره مصرعه کښې هر څلور سېلاب به سېټ کښې څلورم سېلاب دروند دے.

اسماعیل ګوهر صیب او دَ هغهٔ نه وروستو نورو شاعرانو هم اکثر دغه یوولس سېلابونه بحر او

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم وزن کښې (دَ قافیې او ردیف نه ازادې) دربیزې لیکلې دي.
دَ دغه تقطیع څۀ داسې ده

۱۱ = /// + //// + ////

هر څلور سپلابه سپټ کښې څلورم سپلاب دروند دے. دلته بحر دَ یوولس سپلابونو دے نو ځکه آخري سپټ نیمګړے راغے. دَ پښتو شعر کښې هم آخري سپټ نیمګړے راتلے شي، په عربی، فارسی او اردو ژبو کښې دا کار دَ زحافونو دے. زمونږ دَ پښتو شعر دَ وزن خپله طبعه ده، دَ عربی، فارسی او اردو ژبو دَ عروضو په قاعده باندې دَ پښتو ژبې دَ شعر بحر جوړول او وزن په زور سازول یو غلط او مصنوعي کار دے.

هر څو کۀ دَ وزن دا کار بنیادي طور یو دے خو ژبې او دَ ژبو طبعه جدا جدا ده. عربی ژبه کښې دَ وزن او بحر دَ پاره لفظونه مقرر دي. دَ دغه لفظونو خپل دَ شمېر حرفونه او خپل انداز باندې دَ وزن حرکتونه دي خو پښتو کښې دَ دغه لپاره لفظونه مقرر نۀ دي، داسې لفظونه مونږ لټولے او مقررولے شو خو دَ سپټ دا طریقه ډېره اسانه ده.

دغه لړ کښې زما کتاب "شیرین بیان" راروان دے. په دغه کتاب کښې پوره خبره شته. دلته زۀ صرف دومره وَوایم چې دَ پښتو او عربی وزن او بحر محض په دغه سپټونو او لفظونو سره بیل نۀ دي دَ دغه دواړو کار یو دے. دَ پښتو او عربی ژبې دَ شعر دَ وزن بېلګوټ په نور څۀ دے او هغه دا چې دَ عربی و فارسی دَ شعر لپاره دَ دغه مقرر لفظونو راوړل یو شان یا یو ترتیب سره نۀ هم وي. یعنې کله خو دَ یو کلام هره مصرعه کښې تول یو شان لفظونه مقرر شي او کله کله دَ یو کلام هرې مصرعې وزن دَ مختلف سپلابونو یا حرکتونو په بنیاد جوړ کړے شي. (دغه مصرعو کښې چې کوم وزن وي نو هغه دَ مختلف وزن او سپلابونو (دَ شمېر) په بنیاد وي)

لکه دا مثالونه

متقارب:- مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن

رجز:- مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن

کامل:- متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن

متدارک:- فاعلن + فاعلن + فاعلن + فاعلن

اوس دا وګورئ

مضارع- مفاعیلن + فاعلاتن + مفاعیلن + فاعلاتن

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریع:- مستفعلن+ مستفعلن+مفعولات

هزج مثمن:- مفاعیلن+فاعلن+مفاعیلن

لیکن دَ پښتو مزاج دا دے چې وړومبے سپټ دَ کوم وزن راوړے شو نو ټوله مصرعه کښې به هم هغه سپټ راځي. کۀ دا سپټ مونږ "مفاعیلن" واخلو نو ټول پوره سپټونه به مفاعیلن راځي. آخري نیمګړے سپټ به مفاعیل یا مفا راځي.

دَ دغه سره به بل لفظ دَ پاره دَ وزن نۀ راوړو. پښتو شعر کښې صرف څلور وزنونه دي.

دَ عربۍ ژبې دَ دغه لفظونو پۀ بدل کښې پښتو کښې دَ درې، څلور او پینځۀ سپلابونو سپټونه دي. خو وزن دَ څلورم سپلاب نه وړاندې نۀ شي تللے. وړومبے سپټ چې دَ څو مره سپلابونو وي او دَ کوم وزن وي نو وړاندې به مصرعه هم دغه شان وي. کۀ چرې مصرعه دَ طاق یا دَ لس او څوارلس سپلابونو وي نو بیا دا ده چې آخري سپټ به نیمګړے کېږي. دغه کم سپلاب دروند او سپک دواړه کېدے شي.

دَ پښتو وزنونه دَ نخښو پۀ مدد سره دا ډول دي.

وړومبے وزن ////+

دوېم وزن ////+

درېم وزن ////+

څلورم وزن ////+

دَ پښتو خپله طبعي دَ وزن لاړ (لکه دَ دولس سپلابونو مصرعې)

وړومبے وزن //// + //// + //// + ////

دوېم وزن //// + //// + //// + ////

درېم وزن //// + //// + //// + ////

څلورم وزن //// + //// + //// + ////

دَ پښتو دَ طبعي نظام خلاف وزنونه او بحرونه لکه

//// + //// + //// = ۱۲

//// + //// + //// = ۱۲

// + //// + /// + //// = ۱۴

دَ دغه خبرو او نخښو نه دَ عربۍ او پښتو ژبې دَ وزن او بحر بیلګوټ ښکاره شو.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس دَ دربېزو پهٔ شعري مسئله څو خبرې کوم. پښتو کښې ټپه هم یو قدیمي منظوم شعري صنف دے. دَ ټپې دوه مصرعې وي، یوه مصرعه دَ ۹ سپلابونو او بله دَ ۱۳ سپلابونو وي. دَ ټپې وزن څلورم وي یعنې هر څلور سپلابه سېټ کښې څلورم سپلاب درُوند وي او تقطیع ئې څهٔ داسې ده.

////+ ////+/ = ۹

////+ ////+ ////+ / = ۱۳

ټپه کښې آخر ته دَ "ن" "ه" (نه) حرفونو دَ اضافې او تکرار لهٔ سوبه یو دَ قافیې یا ردیف خپل نظام هم پهٔ نظر راځي. کله کله دا صرف "ه" سپوا کولے شي. دا ټول جوړښت منظوم دے. او پهٔ ټپو کښې ښهٔ پوره پوره شعریت هم موجود دے، دغه وجه ده چې زمونږ دَ پښتو شاعرۍ ټوله منظومه ده او دلته هر منظوم کلام ته شعر وئېلے شي ګنې دَ شعریت یو جدا معنا جوړېږي. دغه وجه ده چې نن کچه او پره خبرو سره آخر ته قافیه ردیف راوړے شي یا لږ ډېر وزن ته سمؤلے شي او دَ شعر نوم ورکولے شي. بازار کښې دَ "ګانو" پهٔ نوم هم داسې بلها مواد خرڅېږي.

خو دلته دا ګیله عبث ده ځکه چې دلته خو لا تر اوسه خلک پهٔ غزل او رباعي کښې خطا دي. دَ قطعې او رباعي خبره خو لا جدا ده. دَ قطعې او رباعي خبرې نه وړاندې دلته دا ؤوایم چې دربېزه باقاعده منظوم کلام دے او دَ اولسي یا جنګي دربېزو نه سېوا نورو دربېزو کښې پوره پوره شعریت موجود دے او دربېزه دَ پښتو خپل قدیمي نظم او شعر دے.

دغه صنف کښې دَ بېلا بېلو موضوعاتو یو لوئ ځای موجود دے. ما خپل ځان دغه کتاب کښې دَ مختلف موضوعاتو دَ راوړلو او بېلا بېل رنګونو دَ پېوند کؤلو تر خپله وسه پوره پوره کوشش کړے دے.

پهٔ دغه کتاب کښې رباعیانې هم دي او دَ دغه باره کښې هم لږه خبره کوم. رباعي هم لکه دَ غزل راغلے شعري صنف دے یعنې زمونږ خپل نهٔ دے خو ځېنې ملګري اوس دې ته څلوریزه وائي او ځېنې خلک پهٔ څلوریزه، رباعي او قطعه کښې فرق نهٔ شي کؤلے. رباعي دَ څلورو مصرعو پهٔ یو خاص انداز کښې ځانګړے شعري صنف دے چې هره مصرعه ئې دوه دوه ټوټې وي. دَ دې خپله مخصوص دَ بحر او وزن طریقه ده. وړاندې چې زمونږه مقدمینو هم کومې رباعیانې لیکلې دي نو هغه ئې هم دَ عربي دَ عروضو پهٔ قاعده یا طریقه لیکلې دي او دَ هغې تقطیع هم پهٔ هغه ډول ده. دَ پښتو دَ طبعې سره پوره سمون نهٔ خوري، پهٔ دغو کښې یوه رباعي چې دَ لس سپلابونو ده، هغه دَ پښتو مزاج سره سمون خوري خو هغې کښې هم دربمه مصرعه لانجه جوړوي او دَ پښتو پهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

حساب پکښې یو سپلاب زیاتېږي. ما خپل ځان دغه کتاب کښې هم هغه دَ لس سپلا بونو رباعیاني لیکلې دي خو تقطیع ئې پوره په پوره دَ پښتو په قاعده ده. او ما خپل ځان دغه لهٔ دَ پینځهٔ سپلابونو سېټ تاکلے دے. وزن به هم هغه څلورم وي ځکه چې پښتو کښې سېټ کهٔ دَ درې سپلابونو شي، کهٔ دَ څلورو او کهٔ دَ پینځهٔ سپلابونو شي خو دروند سپلاب دَ څلورم ځای (نمبر) نه وړاندې نهٔ شي تللے.

تقطیع ئې څهٔ داسې ده.

///// + ///// = ۱۰
سېټ ۱ + سېټ ۲

دغه ډول وزن بحر کښې غزلونه او چاربېتې هم څو لیکلے شوې دي خو رواج ئې نهٔ دے موندے او زهٔ وایم چې دغه انداز صرف دَ رباعۍ دَ پاره مخصوص نهٔ دے، دا دَ بل صنف دَ پاره خوند نهٔ کا. دَ موضوع او مضمون په حواله په دومره ؤوایم چې دغه زوړ جام کښې نوي شراب وړاندې کېدے شي او په داسې انداز هم چې چاته به او پره نهٔ لګي. قطعه په پښتو کښې ډېره لیکلے شوې ده او زما نورو کتابونو او خاص او ښکې مشالونه کښې ئې نمونې شته. اګر کهٔ ما دغه کتاب کښې قطعې هم ټولې دَ څلورو مصرعو لیکلې دي خو دَ قطعې دَ پاره دا خبره دَ یاد ساتلو ده چې قطعې لازم دَ څلورو مصرعو نهٔ وي. قطعه دَ غزل په انداز (وزن او بحر) لیکلے شي. څلور مصرعې هم وي او زیاتې هم کېدے شي. دغې ته تو ته هم وئیلے شو.

خو چې نوم څلوریزه شو نو بیا دا خبره لږه جدا ده او هغه دا چې زمونږ څهٔ شاعرانو دغه څهٔ دربیزو په ډول لیکلې خو مصرعې څلور لري. (دغه ډول شعرونه محب الله مشواني ورور هم لیکلي دي)

ځکه ـ ته دَ خوبونو ښاپېرۍ یې،
ما درته ټول عمر شوګیر کړے دے
اوس مې په دې خبره پوخ یقین دے
ستا به په خیال کښې هم راغلے نهٔ یم (محب مشوانے)

اوس دلته سوال دا راپیدا کېږي چې دَ دغه څلوریزو دَ رباعۍ او بیا خاص دَ قطعې سره څهٔ توپیر دے؟ نو رباعي به لازم دَ څلورو مصرعو وي، اوله، دویمه او څلورمه مصرعه به سره هم قافیه وي، هره مصرعه به دوه ټوټې کښې وي خو قطعه به لکه دَ غزل روانه وي، لازم دَ څلورو مصرعو به نهٔ وي دَ زیاتو هم کېدے شي، وړومبۍ مصرعه کښې قافیه دَ شاعر خپله خوښه ده. نوره به قافیه لري.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو تو پیر خو ښېخي ښکاره شوے دے او هغه دا چې رباعي خو هم و دَ وزن و بحر په حواله جدا ده. دَ قطعې بیا ځانله تعریف ؤشو چې لازم څلور مصرعې نۀ لري او دَ قافیو حالت ئې هم بیان شو خو دلته دَ څلوریزو حالت دَ دغه دواړو نه ځان جدا کوي او هغه دا سې چې دا څلور واړه مصرعې دَ دریېزو په شان دَ قافیه او ردیف نه ښېخي ازادې وي (خو دَ وزن او سېلابونو دَ شمېر په حواله پابندي لري) نو ځکه دغه ته هم رباعي یا قطعه وئېل مناسب نۀ دي او هم دغه څلوریزه نوم ئې سم دے او دغسې به مونږ. څخه یو بل صنف هم په لاس را شي.

نور په دغه کتاب کښې څو غزلونه دي او څو نظمونه دي. په غزل خو خبره کولو ته حاجت نیشته خو دَ دغه نظمونو په حواله به دا ؤوایم چې دغه دوه نظمونه ما "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" کښې هم ورکړي دي او دلته دغه کتاب کښې هم خو چرې پرې خبره نۀ ده راغلې. او س به دومره ؤوایم چې دغه ته دې غور ؤکړے شي، دې نظمونو کښې دَ داخل او خارج دواړه دوله دَ اظهار یو ښۀ ځاې موجود دے، او دَ اوس په لنډ تنګ وخت کښې دَ کتنې قابل هم دي. دَ پښتو او پښتنو دَ پاره پکښې ډېر کار کېدے شي. دا څو خبرې ما ضروري ګڼلې نو ځکه مې ؤکړې، نور هر څۀ په لوستونکو پرېږدم.

په درناوي

شیرین یار یوسفزے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړومبۍ برخه

درېيزې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیړۍ

شیشَکه ، توره درنه شپه چې لاړه
راغے بد رنګه او بې نوُره سحر
وایه! چې وُخاندُو، کۀ وُژاړُو اوس

دَ ځان او مال دَ حفاظت پۀ خاطر
لاړم ! تهانې ښخه مې کور واخِستۀ
ایله "باران نه پرنالې لاندې شوم"

خلقو آسمان کښې سیارې وُنیوې
پښتون پۀ کلي کښې ډېران "لاندې" کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نۀ دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼې

هغهٔ وې : ځکـــــه مې وادهٔ ؤنهٔ کـــړو
کلي کښـــې طبـــعې پـــورې ښځه نهٔ وه
"چـــې لاس ؤنهٔ رســـي مېـــوه تـــروه شـــي"

بـــــېلتـــــون ته وايه ځه! خپل کار دې کـــوه
مونـــــړه يـــو بل وَته بـــه بـيـــا ؤ ګرځـــو
"اوبهٔ پهٔ ډانګ بـــانـــدې بـيلېـــږي کله"

نـــــن هغه ښکلې او هـــوښيـــارې جينۍ
"خَبَر" چـې فقـــيـــر ته ورکـــوهٔ وئېل ئې:
"ځان پهٔ نېســـتۍ کښې دَ مســـتۍ نه ژغوره"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼۍ

برېت او شمله مې پۀ خاطر نۀ نیسي
حُسن پۀ خپله یو طاقت دے منه!
"دَ زورآور او بۀ پۀ لوړه خېژي"

ماوې: لۀ تا مې مال و سر شه قربان
لېلا! زما پۀ خوب او خیال کښې تۀ یې
وې ئې: سرې دَ شپې رېښتیا نۀ وائي

بُلبل کۀ نیَت دَ لوی الوت کړے دے
بورا هم بل وطن ته کډه تړي
ګلو تهوپي والا برقعې واغوستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیځې

زما غانټول ، زما رَېدي چې نِشته
پولو ، پټو ته دَ کتو څۀ پاتې
خدایه! دَ زهرو دا اتې ورانې کړې

نن ئې دَ زلفو څړې څنګ جوړه وه
دَ مشاطې هُنر تمام وو پرېنه
ځکه پۀ ویخه اوس خوبونه وینم

زما دَ خیال او دَ هُنر بُلندي
دَ چا ټکونو باندې هېڅ هم نۀ شي
"آسمان پۀ ګټو کۀ څوک وولي، نو څۀ ؟"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

تیارې څۀ دا سې رنګله ګُورې شۀلې
چاته تر څنګ خپله سایه نۀ ښکارې
"غلو خو هم دا سې شپه لۀ خدایه غوښته"

عقل شعور سره مو ډېرې کړې
دَ وخت او بخت سره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان سره پخه دښمني

دَ سیند او بو باندې ډاکه پرېوته
ما ورله خپلې رڼې اوښکې ورکړې
دَ وطن ښکلې دې تارۍ وهي اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڼي

پهٔ ما دې اوردَ مينې پورې کړلو
لا اوس پوکي دَ اسويلو ورکوې
دا تهٔ نو هم خوشهٔ دَ کانې نهٔ ئې

دَ اصل ، نسل نه انکار ؤنهٔ کړې
تش صفا رنګ باندې بازي مهٔ تره
"رنړې اوبهٔ چاتې کښې نهٔ شاربي څوک"

زيست مو ولقه کښې دَ روزګار کښېوتهٔ
بې دَ پېسو نه څوک خبره نهٔ کا
دَ حسرت مړي بې کفَنه پراتهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ما ته صحرا ښکارى نن يو ګُل دَ لاله
د ہر زړہ غوني شان لهٔ سوخته ؤوې
"موسم هُم يار دے او س دَ غوړ لستونى"

زړهٔ کهٔ دې هر څو مره هُم لوى دے ګُله
خيال او نظر دې هُم لنډ پارے نهٔ دے
خو ! "يو څادر ښکاري دوه بربنډ نهٔ راځي"

نن چې زما وړو زما دَ وادهٔ
البم کاتهٔ او خاندې ؤنهٔ ليدهٔ
وې ئې: نو مونږ سره مو ورانه وه څهٔ ؟

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

لهٔ ساره څُويه دې نور څهٔ ؤوايم
لهٔ ډېره تاوه ئې لمبه لمبه کړم
راشه! لږ خواله کهٔ تو دېږې چرې

ما ورته وې: پُوندې دې ؤچاودلې
مخ دې چاپېره تېر سرې ؤنيول
وې ئې: نېستي، هستي دې لړې سره

ما ورته وې: خداى دې افسر کا بچے
چرته دَ کلي کورپهٔ "بنَه" بهٔ راشي
هغه پهٔ نبار کښې "ګهرداماد" شو دَ چا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيېزې

زما په خپلو رڼو اوښکو قسم
زما په کسو کښې ئې عکس پاتې دے
رادې شي يار کۀ ئې په خپله کسي

دَ ګاونډ اور ته چې لمنه وهي
خو خپل کاله ته دې لمبې راولې
"دَ خپله ځانه خو ثوک نۀ سېزي ځان"

اوس کۀ په کلي کښې دې خوښ نۀ وي څوک
پر پرده ښېره ورله دُعا وُغواړه
چې "ښۀ" شي ورک به شي دَ ښار په طرف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیځي

نن راته ښکلي ډکه لار ګښې ؤوې
راځه! چې سترګې سره ؤجنګو
"روشن خیالي" ده هېڅ پروا مهٔ کوه

څو مال او مُلک دَ ټول وطن "لاندې" کړې
رزق تمام دَ ګرد اولس ؤنغردې
دَ حرص نَس به دې لا نور اوږے شي

یا به زما دَ لُغت عِلم کم وي
یا خو لفظونه به مانې بدلوي
پهٔ "آزادۍ" او "ساتون" پوهه نهٔ شوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

دَ او ښکو سيند کښې مې سېلاب راغلے
دَ زړګي ښارئې راله يوړو تمام
باچا کچکول باندې پَترې ؤوهل

نن هغه ښکلې، بې آسرې فقيره
خونَړې سپې چې بده ؤچيچله
ناظم وئيل: خبر دے دا "فرېښلي" ؤشُو

رېباره! ستا دَ متازې نَه شُو خلاص
ستا دَ تګې نه ډک روزګار ختم شو
مينه خو لاړه پۀ هوا باندې شوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

زمــا کــهٔ اوښکـــې ملغلــــرې وې هُــم
مغرور اشنا پـــرې لاړ، شـــو تېر دَ پا ســه
خدای دې دَ چا پهٔ ښپو کښې توی نهٔ کا څـوک

پهٔ مخ دَ زمکـــې دغه ټول مخلـــوقـــات
نهٔ کا تـــو ښیه انبـــار دَ رزق او مـــال
مګــر ســپــوا لهٔ یو مېـــږي او انســـان

دا دَ جنت دَ بـــاغېچـــې ګُلـــــــونه
پهٔ کوم دَ پـــران مې پېـــرزو کېـــږي کلـه
پهٔ کاغـذونـــو باندې اور پـــورې شـه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دهقان چې سوال ؤکړي باران ؤغواړي
کلال به وائي: خدايه! شين ئې لرې
دلته انسان ته خپل اوقات معلوم شي

بازار دَ سُود دومره تود شوے دے چې
دَ ضميرونو سوداګاني کېږي
اوس په خپل سپوري هم باور مۀ لره

داهواګاني چې حالونه وائي
دَ آسمان ستوري هم عکسونه اخلي
ماشومه مينه به اوس څنګ پټوُو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ مينې تار چې مې لا پوخ نهٔ وو سم
خپلو نازونو له دې تال واچوهٔ
نو اوس جو تېږې لړې په خيال ورکوه

هغهٔ وې : دومره خشمناک يمه چې
"هلهٔ په پوزه باندې مچ نهٔ پرېږدم"
ما وې: نو خدای خو دې مئېن کا په چا

ما وې: پولس ماما! دا ډېرې دَ څهٔ؟
"جوړې، په کلي کښې جګړه وشوه"
وې ئې: نَه مړه! زمونږ غوا لنګه شوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

وي ئې: مُلا يم خو سخي هُم يمه
اولس، پولس په دستر خوان مې کوره
ما وې: نو دا څهٔ ستا دَ کوره راځي

زما ککې آخلې اوس عکس اپُوته
يا کهٔ نظام دَ تول فطرت بدل شو
کاغې په پنجو کښې شهباز يوړو..!

دَ وخت په دُوړو هر څهٔ خړ نهٔ دي لا
تابانه مخ پُښتنې جُونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وَته غاوِره نهٔ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

پۀ جار به ؤوایم خپل راز دَ مینې
دَ حق پۀ تور باندې وژلے شۀ یم
پرېږده چې رسم دَ منصور ادا شي

دَ شب پَرستو نه کوڅه خطا ده
تورابان کړځي چرته سر پټوي
دَ سبا ستورے پۀ اُفق ؤځلېد

ما دې پۀ ستر کو کښې یو چاته کتل
زۀ پۀ تول حال دَ دې اسیر خبر شوم
اوس خو عکسونه هُم حالونه وائي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ آزادۍ، اَمن او مينې وطن
مقتل مقتل، زندان زندان شو راته
خدايه څۀ ؤشو او لا څۀ به کېږي

آزار مو واخِست دَ جمال او جلال
شال او شړۍ لکه خشاک سوزېږي
مونږه خپل کور ته پردے او رراؤړے

خدايه! ما واخلې يا قيامت راولې
مانه خو دغه کانې نۀ شي ليدے
چې تور کارغان سپينې کونترې ووړي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

مُشک مې پۀ دراو پۀ ديوار ؤشيندل
لاړه ، کوڅه مې کړه ترمکه پۀ اوښکو
خو يار مې سور شو لاړ پۀ اس دَ هوا

دَ سپينې خٔلې دَ سرو لبانو پۀ نوم
"ما پۀ سپوږمۍ باندې ګلونه کرل"
خدايه ! دا خوب مې بې تعبيره نۀ کړې

دَ ځيګر وينه چې مې ؤسېزله
قام له څو اوښکې مې ډالۍ راوړلې
خو ! ړاندۀ خلک پۀ ډيوو څۀ کوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ اجل کـومے مې سـنـدره کـړلو
زۀ خو پۀ مړو زړونـو کښې سـاه راولم
چې ما مړوي نـو مرګ دې خپله ؤمري

ما چـې دې زور تـه دَ یادونـو کتـل
زړۀ ته مې خیال دَ هـر تدبیر عبث وو
غرق شي سېلاب ته چې بند ونه تړي

راغلې ما وژنـې ، نـو څـه! ؤمې وژنه
مرګـیـه! ؤلې لاس او پښې دې رپـي ؟
مونــږه اوس هاغـه پښتانۀ خو نۀ یُو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

خپله قصاب او دَ مورې څۀ باور ؟
خپله پۀ ځان دَ دې مرګي څۀ پته!
ځکه چړې دَ لاندې ساه اخلمه

اجَله! ژاړه تۀ ، زۀ نۀ ژاړمه
تۀ چې مې وژنې ؛ زۀلا ژوندے شم
مړ خو هغه شي چې ناموس ئې ورک شي

شړې مې څۀ لړه خيرځنه شوله
چې دې بيا ستړګې داسې سپينې کړلې
دَ دُنيا رنګ مې ايله اوس وليدۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېزې

دَ خپل آزاد وطن بېرغ مې پهٔ لاس
ستورو ، سپوږمۍ نه هم پهٔ بره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبیر ؤباسئ

چې خبر نهٔ یې پهٔ تېر شوي پرون
نو څنګه زده ئې پهٔ راتلونکي سبا
دَ نن پوهٔني خو ناپوهه کړې لا

تهٔ چې بازونه پهٔ قفس بندوې
لا ترې مَخُوکې او نوکونه آخلې
بیا دَ کارغانو "بدمْعاشيّ" مهٔژاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

ما وې: دا زلفې دې وې سپورې اکثر
خړې کښې هغسې ګلان نۀ ټومبې
وې ئې: اوس کلې ته سپرلې نۀ راځي

لا زۀ آسمان ته دَ بخت ستورې پسې
ما وې: تختې نه لړ دَ تخت ځای ته شه
وې ئې؛ نو تا سو خوشۀ هم ؤخوځۀ

دا لوی آسمان پرې تنګېدلے خو، نه
دَ زړۀ دنیا به مې روښانه وے لا
دا سې سپوږمۍ کۀ یو، دوه، درې نورې وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

سترګې مې دوارہ ډکې ډکې شولې
دَ زلفو ياد په زړه راؤ ورېده
مابنام دے ناست يمه دَ سيند په غاړه

آسمان دے ډک له ښو ښو برخو منم
خو لوی مرام لره به لوی جوړېږې
ورې دې دَ بام دَ ګيا خوب نهٔ وينې

زۀ دَ سپرلي په آب وتاب څۀ کوم
زۀ دَ ورشو آب و ګيا ژاړمه
دَ شپونکي ځای خو ځاره نۀ شي نيوے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپيزي

نن چې په لار کښې مخامخ راغے يار
وې ئې: منم ؛ خو دَ زړهٔ حال ؤوايه
سترګو مې وې ، خو پکښې اوښکې راغلې

ما چې زاهد په مېخانه کښې ؤليد
په خپلو سترګو مې يقين نهٔ راتلو
ساقي وې: پوه نهٔ شو دَ ورځې راغے

زلفې ئې تاو خوري دَ رخسارو په سر
سترګې ئې سرې ، بانهٔ ئې برند دي اولاړ
چې نن به څوک دَ قتل وار تېروي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

بُلبُل په ماته څانګه ناست ژړل ئې
"سرې خولې غوټۍ مې څه په هيرې لاړلې"
چې دَ ښار خلقو کفنونه ګران کړل

کۀ خپله ښځه دَ چا حُوره وي هُم
پردۍ بدترې نه ابتره ښکارې
ښې ښې مېرمنې لاړې وينځې شولې

مُتهې زما پرتې دَ بل اُوږو ته
پۀ ما چلېږي ګزارونه کوي
دَ وخت پۀ دې جبر به څنګ نۀ ژاړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

څوک ئې لۀ ځانه پرېکوي چرې نه
البته خُوږ مُټه پۀ غاړه کړي لا
زۀ چې رنځور شوم نو تا پرېښودمه

يو څوک خوشحاله وو چې لُور ئې ؤشوه
ما وې: څۀ! ښه ده جهالت ختم شو
هغه وې: مړه! اوس به روغه ؤشي

زمونږه سیند ته یوې شپې له راشه
چې دَ چَړونو او چَړو پۀ ژبه
واورې! چُپیا کښې دَ فطرت سندرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېژې

شمع محفل ته چې رڼا وربخښي
دَ دې په ځان باندې خپل څۀ تېرېږي
دغه يو سوچ کله چا کړے نۀ دے

څو کۀ ښاغلي اتلان غواړمه
مګر دا خونې هغه خونې نۀ دي
"دَ کارغۀ جالې نه خو باز نۀ پاڅي"

راځه! دا خپلې دَ هُنر خبرې
مونږه دَ وخت لوی عدالت ته پرېږدو
تاريخ په خپله دے بې باکه مُنصِف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيئزي

کوتوال چې پورته شـــو او ښارئې لوټ کړو
دې ته قاضي "پېشـکي ساتـــون" ؤوئېل
دَ ضـــرورت دَ نظـــريې صدیٰ ده

جُمات لهٔ غُســـل ئې پهٔ وينـــو ورکـــړو
خپلـه ئې ځــانله پهٔ صُهبـــا ؤلامبــل
چاوې "ســيّد" دے دَ وخت لوی صوفي دے

خپلـوي ، دوســتي خو دَ وجُود پهٔ قـــدر
هســـې چَتـي ګيلـې مانې مهٔ کـــوه
پهٔ ماندګۍ کښې خو خپل ســـبورے تښتي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیڅي

دَ ځوانۍ زور کچه توبه نۀ مني
واعظه ستا واړه کړان عبث دے
او بو ته بند دَ شګو نۀ تړي ثوک

دَ مازیګر شفق دَ سیند په غاړه
او دَ چېټر "ترتر" کښې تال دَ بودۍ
غواړي زما او ستا دَ میني پیوند

وریځې غړوسکے غړوسکے راشي په ثمر
دَ رڼا وړانګې تربنه خیره وَهي
زلفې پنډه پنډه په مخ عبث اړوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېړي

کۀ خلۀ دې چُپ او لیمۀ بند ؤساتې
خو دَ زړۀ راز به دې پټ پاتې نۀ شي
دَ ګلو حال وي دَ ورمو پۀ ژبه

زۀ ګوته به ړه ثُریّا ته نیؤم
دَ هغۀ سترګې ښکته خپو کښې ایله!
خاورې به وینې دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غمازنه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نۀ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیزې

آسمان کښې ګورم دَ وریځ غړوسکي ته
زما دَ یار پکښې تصویر جوړ شوے
خدایه ! اوس باد لۀ کومې رامۀ ولې

صبا چې راشي دَ قفس پۀ لوري
زۀ ترې پُښتنه دَ ګُلشن ؤکړمه
سترګې ئې ډکې شي ؛ ګویا نۀ شي

چې لور پۀ لور ورله حالُونه وايي
هغې صبا له بې تپوسه ځنې
ماله پۀ تَشه خلۀ قسم راکوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپيئړي

کۀ خلۀ دي چُپ او ليمۀ بند ؤساتي
خو دَ زړۀ راز به دي پټ پاتې نۀ شي
دَ ګلو حال وي دَ ورمو پۀ ژبه

زۀ ګوته بره ثُريّا ته نيؤم
دَ هغۀ ستر کې ښکته خپو کښې ايله!
خاورې به وينې دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غمازنه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نۀ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

وادهٔ ، اختر کښې دَ رشتې پهٔ غرض
هغه پهٔ ځان چې سپين پوډر ؤمخي
تهٔ ورته ښې تورې چشمې واچوه

دَ موزيکې نه ځانته کيټے غوَره
طمعې ، آسرې نه خپله هڅه ښه ده
دَ بل ځادر باندې څوک مُلا نهٔ ترې

تکے دَ شکې ځل ډنډوکے کښې
اوربے بکيانو وَته بېرې وايي
پهٔ سخت ساعت شي نظر کيرې بيرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

کــــوخې، چنــې مې بـــلا ؤکتلــې
ځان مې يو چـــرته هم پېدا نۀ کــړلو
دا تور دَ تا پۀ ســترګــو پورې نۀ شــي؟

دا چې لۀ ځانه ستــورې اور وا خِســتــو
پۀ شپه دَ بــــر آسمـــان نه ؤلو ېـدلو
دۀ ستا جبين بـاندې سُور ټيک ته کتل

هغه حُجــــرې او هغـه خُـونې دې خـو
دَ سيالۍ ســترګــې پۀ چا نۀ خوَرېږي
دَ ښو ځوانانــو مياندې بُورې شــولې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڼې

دَ چا دَ سترګــو او بـارخــو پهٔ مينه
کله نــرګس، کله لاله ښکلــؤم
ذوق دَ جنــون مقام تهٔ ورسېــدو

شــپه ده، مېره ده، وائيم ستــورو وَته
ماته دَ يــار دَ حَــرم لار ؤښـايئ
وائي ګرېوان کښې دې خپل ســر ننه کړه

مــخ دې چمن، لب او رُخســار ګُلــونه
دَ خط او خال بُلبـلان ښـايي ســره
خو دا دَ زلفــو کاغې "شــې" کړه تــرينه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دربانديٍ سپورے دَ اقبال کوٌمه
زهٔ یَم هُما، اوربے شاهین خو نهٔ یَم
لکه کونتره چې اوتره شولې

ستا یو خبره مُعتبره نهٔ ده
خو زهٔ ګُمان خپل بدوٌلے نهٔ شم
خبر دے راځه! هغه زړې نوې کا

پهٔ اژدهام کښې دَ خود سره رامبل
پهٔ تېل ماتېل کښې دَ بې واکه ورمو
دَ خیال پهٔ تال وهم جُوتې دَ وصال

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیځي

دَ حد نه هُــــورته ربــــــربدلي کۀ یُــو
چـــې دَ پُښتــــو جنډه مو هســـکه رېـــي
پۀ ننګ او پت بـــه مو پښت پُښت نازېږي

تنکـي تنکـي پۀ ښکلا سـيال ګُلــونه
ځي بــل دِيــار ته آب و ګِل پۀ خاطــــر
څۀ مو ســپرلے ، څۀ آبـــادي دَ وطن

زما کمے بــه دې محــفل کښـــې وي تل
پۀ غېر غماز بــه خوا پـــوره دې نۀ شـــي
دَ ټاټ پېـــوند بـــخمل کښې چرته لګـي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

پهٔ يــو ګُلشـــن بـه لمبــې پــورې نهٔ وي
ګُل او بُلبُــل بــه خـــوند لهٔ ژونـــده آخلـــي
کهٔ دَ بـــارودو کارخانې بنـــدې شـــوې

دَ خپل ارمـــان څلـــي ته اودرېـــــدمه
اوښکې ، سلګۍ مې ضبط کښې پاتې نهٔ شوې
خپل مسيـــحا چـــاته قـــاتِل دې نهٔ شـــي

دَ پـــارُوګانـــو هُم آبـــا يئمه خـو
ستـــا پهٔ کمڅيـّــو مې قابـــو نهٔ راځـــي
پهٔ ښامارانـــو اُودې نهٔ چلېـــږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ذوق ئې دَ مرګ لۀ خوبه پورته کړلو
ستا دَ پانزېب او بنګړو شور ته سلام
راګُونه پر برده چې پېسې ؤګټې

ما درته وې زلفې دې مۀ راسپړه
وږمې خو دېرې چُغل خورې وې نو
کلي پۀ کلي دۀ ندوره جوړه ده

لب او رُخسار ته دې لالونه ايرې
دُرشهوار دې تر غابنونو خجَل
کُتو ته هسې تَش شوَلي اَچوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ بـــــر بتَــوَر پټکــي شــمله او جـــرګه
کنـــدر حـجره دَ سـيالئ څۀ جـوګه کړي
چې دَ پُښتـــو خُـــو نه ميراته شـــؤله

پُښتنـې خو بندې ننګ او پت نه ډکـــې
لۀ سـره تېـــرې وې دَ ورونـــو پۀ سـر
خاورې شـــه! خاورې چې وي ګرانې پۀ چا

تېـــرے ، جفا ، خَشـــم او مکـــر ، فـــرېب
پکښـــې بـه يـــو راســـره ؤنۀ منـې
يـــاره ! "خپل عېب دَ وولو مينځ وي کنۀ"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼې

دَ اصل ، نقل مانـــې مۀ لټـــوه
دَ حق ، ناحق پته هم ګـــرانه ده اوس
دا دَ "لېبل او اشتهـــار" صدۍ ده

کڅـــو ته ستا چې غلے غلے ګڅـم
ورک شوے ځان ګورمه غل خو نۀ یم
دا دَ بانـــو سپاهیان دي پوهه کا لړ

دَ تَبـــر مارو مُټـــې شلې شه چـې
ښاخ ئې دَ بېـــرې هلته پرې نښـــودو
ما به دَ تـــال لوئې جـــوټې ته کتل

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېیزي

ستا دَ عزت او دَ ناموس پهٔ خاطر
ما چې دَ ځان نه بنجاري جوړه کړے
خو ؤلې ستر کې اوس تهٔ نهٔ تورَوې

دَ خَلْق پهٔ واره وسائلو باندې
ښو اژدران خپله سینه اَچوي
ترڅو به ژوند دَ مرګ لهٔ خوْلې شوکوُو

مونږه دَ پوهې طرفداریُو مګر
تهٔ کې بړکې ته خو تعلیم نهٔ وایُو
دارې ته واچوي آستر دَ قانون

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڅي

دَ چا په وَس او تدبير نۀ يُو ايسار
نۀ خو ناپوهه، نۀ کمزوري يُو مونږ
خندۀ دَ اصلاح يو تت اُميد ؤګنه

هر استعمار خپل دلالانو باندې
دَلې رنګ رنګ عنايتونه کړي
دا ځبنې برخې آسماني خو نۀ دي

پۀ بخششونو دَ اورنګ پاللي
پۀ خطابونو دَ فرنګ نباغلي
مونږ نه ناره دَ "زنده باد" غواړي..!

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

دَ خــوارۍ حــد مې تمام کړے بـاندې
هېڅ یو اینځر بـه مې کیکر نهٔ شـي خو
کهٔ لهٔ آســمــانه مې کمے رانـغـے

دَ دیــدن "خېــر" دغـه دے ؤرمه ځمـه
دَ غمازانــو خوّلې دې وازې اوســي
ګـــدا دَ ســپـــو پهٔ غَپا نهٔ جار وو ځـي

مدام چې حُســن دَ تخلیق ســتـائیمه
دغه ده مدحـه دَ خالـــق دَ قـــدرت
ځم حقیقــت ته دَ مجـــاز پهٔ لاره

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

حـق او انصاف دَ تـوازن تـرډکه
پسـې فطـرت او بيا دَ حُسن مقـام
ورسـتـو طاقـت او آخر آمـر مُطلق

يـار ته زما پهٔ سـتركـو ؤكوره لږ
چې خپل ګُمان دې پهٔ يقـين بـدل شـي
دَ حُسـن ذوق ته بـه فجُـور نهٔ وايـې

درُشـت خوبي خوئې جوهر دے لكه
زما پهٔ ډېـره ژړا اُف نهٔ كـوي
دَ كانـې زړهٔ پهٔ اوبو نهٔ پسـتېـږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ستـــرګې مې ډکې وې ما توی نهٔ کړلې
تَله ، پارســنګ ، او پېمانه چې نِشـــته
دُرِ پهٔ صدف کښې هم بـــند پاتې نهٔ دي

ستــا دَ بــارخـــو نازکـې دا رنګله ده
دَ خـــولَو څاڅکي پـــرې هم نهٔ شـــم کتے
دَ زړګـي آه څکه قابـــو کښــې ســاتم

هغې زما دَ ديـــدن شـــــوق وَتـــه چې
نــن دَ جمــال دَ ذوق جنــــون وُيېـل
پهٔ محبت بــانـدې بــه ويـنــاړمه اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

پهٔ ګارې وارې ګرېوان نهٔ یمه خوښ
خــو دَ ابـکـــــارو دَ خندا لېــونے
آبـــــاد سحــره! دُعا ماته کـــوه

زما پهٔ خـــون دومره آواره شـــؤله
لـوږه ، ژړه ئې تــر پـــامه هېڅ ده
مخه دَ زور یـــوه بـلا نهٔ نیســـې

ښه او نا ښه بـــدی کښې نهٔ وې ګوره
بـــیا هُم چـــې خوامخوا پُښتنه کوې
دَ تنګ نظری نه تنګ دستي غوره ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

ملک دَ پښتو دے ، سر په ستر ګو منم
خو دَ موقعې محل دا دومره لحاظ؟
چې په يقين باندې ګمان غالب شي

دَ نظر ورانګو مې تيارې غوڅې کړې
ستا دَ چار ګُل غمے هُم ؤبر ېښېدو
ستورے اوس زېړے دَ سبا راکوي

دَ خپل ښائېست دَ آب و تاب په خاطر
کښو زما ته سپېلني لوګے کړه
آئينې عِجز نه حېرت اخېستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

ژوند بـه پهٔ خوند او وقـار څهٔ کوي اوس
چـې پهٔ بـــازار لکه غلام ارزېـــږي
دا لوبـه جوړه کړه هم ژُوو خپله

چې فلسفه کښې شي ناکام فلسفـي
نـو لېـونے شـي اوتې بــوتې وايي
پهٔ عامه پـــوهه دې خوشحـــاله ګــرځه

پهٔ تصوف کښــې چې خطا شـــي صوفي
نـــو دَ الحـاد پهٔ ګــډو وډو ســـَـر شي
ساده ايمـــان باندې شاکـــــره اوسه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوېمه برخه

رباعياني

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

بد شي لۀ بدو او ښۀ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي مګر سړو نه
څوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بویه هغو نه

موسُوم پۀ ساده وي دَ لارې مَل کا
چې یاد پۀ غل وي لۀ ځانئې بیل کا
ډېوه دې بله دَ خپل شعور کا
دَ ژوند پۀ لاره سِهل مزل کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

څنې دې سپورې رنګ دې تک تور دے
وضع دې ورانه کړه دې کور دے
څوبې همت ئې نو بې قدرت ئې
ژوند له يوسا دې له بله پور دے

وطن ته راشه جوړ مرغزار دے
پۀ للمو، دشتو هم اوس بهار دے
چې ورته ګورم زړۀ مې پسخېږي
ګل خوا ته ګل دے يار سره يار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

زیړ مازیګر کښې دَ سیند په غاړه
ساقي مُطرب وي راسره دواړه
بد پامي ټوله وي ښپو دَ لاندې
لاس په نامه وي خوښي اولاړه

دا کړونده چې دَ هر یو ګُل کړم
پرېنه سمسور به دَ تا کاکُل کړم
ګُټه په خلۀ به درته سنبُل کړم
ستا په ثنا به هر یو بلبُل کړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

دَ ژوند په سر مې غمونه پنډ دي
دا چې مې سترګو کښې اوښکې ډنډ دي
کۀ وخت ایسار کړم کۀ بخت بیدار کړم
نۀ مومم ښاده دې له بس شنډ دي

څومره چې ؤسوم زړۀ ئې لا یخ شي
زما په آه ئې څکه اَخ اَخ شي
پۀ ډک محفل کښې داسې راشا کا
غواړي چې ماته ناخوالي مخ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

څۀ پۀ سُرور يم څۀ پۀ سُرُود يم
نۀ پۀ خپل سُوداو نۀ پۀ بهبُود يم
خلک دَ نيشت نه هم خپل ځان بُود کا
زۀ شتۀ وجود کښې نيست او نابُود يم

پۀ ژړا زاړي پۀ وير مامُور دے
کۀ څوک مالک دے کۀ څوک مزدور دے
د جدل اور دے وطن تنور دے
ايره ئې واخله روغ کۀ رنځور دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

کۀ نۀ څۀ ږلورې او نۀ څۀ پېرې
بیا هم لګیا یې ګوتې دې شمېرې
یو ذره غم وي پۀ ځان ئې غرکړې
واړه ښادۍ کړې دَ تا نه هېرې

پۀ توره شپه کښې دَ آسمان ستورې
پۀ سپین جبین دې سور ټبک ته ګورې
نرۍ خوَله دې پۀ بارخو ښورې
ځکه خو پرخه پۀ لاله ووري

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

ژوند نه خوند لاړ دے هسې دوران دے
خلک تول وړے تش سود او زیان دے
دود و دستور څۀ خپلوي ، دوستي څۀ
پت او الفت خو تش پۀ ژبان دے

لړ رابهر شه لۀ خپله ځانه
چې څۀ خبر شي لۀ درست جهانه
قدم بوسي به دې بحر و بر کا
خو زړۀ دې لوی کا لۀ دغه تانه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

غــرِ دَ جرس دے وختِ دَ پاڅُون دے
دغه خُوَځَښت خو دلوی ژوندُون دے
مُرغ او مُـــلا هم کـــړے آذان دے
دَ مرګ پۀ خوبلا اودۀ پښتـــون دے

دا چې بـــې نیـــازه لۀ زۀ او تۀ یْم
پۀ زۀ کښــې تۀ ئې او تــۀ کښــې زۀ یْم
داســـې زما چې ځـیګـــر او زړۀ ئې
ځکـــه دا ســـتا پۀ لب و لبمـــۀ یْم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

بيا نوبهـــار چې پهٔ بـــاغ و راغ وي
ساقـــي، مُطرب وي چنګ و ايـاغ وي
قـــاضي کهٔ ايښے پهٔ کرښه سر خپل
شيخ بـه تسليم وي جوړ بـه فراغ وي

رڼــا دې بـــيـــرته ښکـاره اثـــر کا
چې تُـوري شــپې ته کــړه پهٔ ســـر کا
رنګ او نور دا سې ســره پيــوند شه
دَ ســيـالۍ ډک چې دَ ژونـــد سحـــر کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

حُجره، جمات دے کنډر، کۀ کور دے
لمبه لوګے شو بل پر بنه اور دے
روۍ دَ ممات ئې خلکو ته روڼ کړو
مخ دَ حیات اوس دومره تک تور دے

چې سره ناست یُو زۀ او یار دواړه
دَ رنګ او نُور شپه دَ رود پۀ غاړه
لۀ هسکه ستوري پټ پټ راګوري
دَ غر پۀ سر هم سپوږمۍ او لاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

دَ بد مرغیّــــــو هــریــو شبـخُـون ته
چې یـو لښکــر شـــي ګـران دي پښتــون ته
دَ ورور پهٔ لاس کښـې دَ ورور ګرېـــوان دے
څنګـــه بـه سم شـي دَ زیست سمـــون ته

دا ګـــــړزدَ تنــدر نهٔ دَ آســمـــــان دے
خپلــه سـبـــزلے مونږ خپل آشیان دے
ذره ګـــرم نهٔ دے کاتب دَ بـــــــرخې
دَ ځـــان دُښمن مو پهٔ خپله ځـــان دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

چې کله غوړ یې، دنیا رازغلي
خو چې لږ سپور شي ټول ګنه تللي
دغه دنیا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي

قدرت طاقت به نور څومره غواړې
په قرقره به تر کومه ویاړې
دومره دې زور وي دغه دې زغم وي
چې نوک دې خوږ شي نو ورته ژاړې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

ګورې کرکنې، غوارې ممانې
خو څنډوې تۀ، اوچې بکیانې
لا دا منم چې، پۀ لاس به درشي
اربړې تُرشې، څو اوچې پانې

پردي مالونه، پۀ خېټه نغارې
لوې لوې ملکونه، پۀ واک کښې غوارې
حرص څۀ دومره، ړوند او بې حِس کړې
خپله پۀ ځان اوس، خښوې دارې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ريمه برخه

لنډې نظمونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ تندرونو په شپه

پۀ نوم چمن کښې پانه، څانګ نۀ لري
دغه تنکی، ښکلې معصومه غوټۍ
وي بې آسرې، خپل مور او پلار ئې نۀ وي
لکه وړه یو څوک یتیمه جینۍ

دا تکه توره بلا شپه چې راشي
ډکه درنه وریځ راؤچلېږي
اسمان کښې واړه تندرونه هم چې
لۀ زوره ؤپړقېږي، ؤډزېږي

وایه! نو اوس دغه معصومه غوټۍ
کومې سائې، کومې تنې له ورشي
لکه ماشومه، بې آسرې یتیمه
پۀ دغه وخت دَ چا سینې له ورشي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

جرات

راته ؤکړه يو نظر
سر تر پايه سراسر
لکه زهٔ يم لوغړن
بل به نهٔ وي يو بشر

نهٔ اختيار لرم دَ دم
نهٔ مې واک شته دَ قدم
دَ اظهار معصوم خواهش
ستا پهٔ رحم او کَرم

دا بندي يم کهٔ ازاد
دغه داد دے کهٔ اهداد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

احساس او ننګ

هغه شپه چې مې درد پام کړو
هر ستم دَ خپل جانان ته
دواړه سترګې شوې راډکې
بيا مې ؤکتل آسمان ته

بس ! يو آه مې لهٔ خلې ؤخوت
پهٔ اسمان کښې سره لمبه شوه
ښکته زمکه هم لهٔ ويرې
بوږنېدله زلزله شوه

خو ! دې وينې بيا پهٔ دَو کړم
پهٔ اجل ئې پېرزو نهٔ وو
زر زر لاړم ورله خواله
خو جانان پهٔ خوب اودهٔ وو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

څو چې وينم

بـــل يو هيڅ پهٔ نظر نشــــــته
پهٔ کوڅه او پهٔ بـــــــازار
يـــو مرګے دے چې ئې وينـــم
ســـــينه چاک کړئي اوار

يو زندان دے، بـــل مقـتل دے
کـــهٔ ذا کلے دے کـــهٔ ښـــار
هم حـــــجره هم پهٔ جمات کښې
جـــوړ يـــو درزدے دندوکـــار

نهٔ اختر شـــــــته نهٔ شو قـــــدر
نهٔ مېلې شــــــــته، نهٔ څوک يار
در پهٔ در خاورې پهٔ ســـر بـــه
څـــهٔ ژونـــدون وي څـــهٔ روزګـــار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

اے نجیبه! اے شهیده!

دَ پښتون دَ چمن ګُله!
دَ دښمن دَ سترګو خاره!
سرداری د رنه لوګے شه
دَ وطن دَ سر دستاره!

نهٔ ډیوه شته چې کړم بله
نهٔ ګلان شته چې ګېډۍ کړم
دا څو اوښکې پښتنې دي
دَ تا روح ته به ډالۍ کړم

ملامت د رته تول قام دے
دَ تا روح ته مې سلام دے
اے نجیبه! اے شهیده!
دَ تا روح ته مې سلام دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ روح کرب

څو کۀ سترګې کړمه پټې
او زۀ نۀ ګورم یو لور ته
یا مې غوږ هم هډو نۀ ږدم
هر کوم غږ او هر یو شور ته

د غه لمس هم پسې شَل کړم
او دا ژبه هم اوده شي
کۀ مې جوش لۀ لاسه ورکړم
بیا هم هوش پسې چپه شي

خو! دَ روح سره به څۀ کړم
هغه لار او چار رابنایه
کنه! دلته اوس بې وس یې
دَ درد کریکه مې بیا ستایه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَوَر

هغه سترګې چې ئې سرې دي
په جهان ئې ملازې دي
هر څوا خلي ازارونه
دعاګانې ورپسې دي

مونږه خوار له درداو مینې
هر ارمان مو وینې وینې
بې وسۍ مو اتبار وو ړے
دَ هر چا دي سترګې سپینې

دا دنیا ده، دائې کار دے
دغه وخت، دغه روزګار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

پښتون زلمي ته

پهٔ شعور بساندې بسينا شسه
دَ دستور خخه آګا شسه
ننګ او پت خپله ښېوه کسا
او الفت هم سسرو پا شسه
پسهٔ مېړانسه او غيسرت کښې
تهٔ دې ياد لکه پخوا شسه
آزادي کسهٔ خپلوا کسي ده
تهٔ پهٔ دواړه سسرفدا شسه
ښهٔ هنر دے او کسهٔ علم
پکښې لاړ ترانتها شسه
کسهٔ خرد دے، کسهٔ جنون دے
پهٔ خپل ځاى پکښې يکتا شسه
ځان خبسسر لهٔ خپل پرون کا
او بسيا زده دې لهٔ سبا شسه
مفکر شسه، مصور شسه
هم عمل او هم سسودا شسه

هم الوت شسه، هم رفعت شسه
تهٔ هما او تهٔ سسما شسه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثلورمه برخه

غزلونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

لویه ورشو دَ پښتنو که بې بهاره نهٔ وے
ښکلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نهٔ وے

منګې ټیکرې، کړونج ټوټې، جونه تارتاره نهٔ وے
زمونږ دَ کلې دَ سیند غاړه به اوزګاره نهٔ وے

لکه ما شوم به کټورو پسې لاس نهٔ جګوم
خو سبل دَ زانو دې آسمان کښې بې قطاره نهٔ وے

زما دَ زړهٔ کالهٔ ته ګوټ داسې ممکن خو نهٔ وو
که ستا نظر سره زما دَ ستر ګو لاره نهٔ وے

چا به زما نه دَ لالا ګلونه څنګه ربېل
داسې که زهٔ پهٔ خپله خاوره بې اختیاره نهٔ وے

تا به زما دَ کامرانیو جنډې هسکې لیدې
زما دَ ژوند که دَ بلا پهٔ کوڅه لاره نهٔ وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پهٔ تحـــویل دَ توره شـــپه څنګه خطا ځم
پهٔ دســـتور دَ دې وطن څومره وېړیا ځم

دَ فنا دَ پروانې تحـــــــــریر ته وایئ
پهٔ دا لاره بـــــه وجود ته دَ بقـــــا ځم

دَ اجـل کومے هـم واز دَ ژونـد پـهٔ لار وي
زهٔ خود ســـــر دَ زمانې پرې خامخا ځم

مـا دَ ګلـو غنچـه ؤلیـده کاکـل کښې
اوس دَ خیـال پـهٔ یـو جوتـه تـر ثریـا ځـم

څو پهٔ ما دَ یار دَ ســـپورې وږم لګي
پســـې زهٔ بـــه دَ خپل وَس تر انتها ځم

اوس دَ کلـي نغارچـي وتـه نـارې کـړئ
نن دَ یار دَ زړهٔ کالهٔ وَته افشـــــــا ځم

مګر جنګ دَ هغه ســـترګو سِهل نهٔ دے
خو پهٔ داهٔ ســـره دَ ګردې پښتونخوا ځم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ما تـه ئې وعـده ښه ده
نوې بـــــهانه ښه ده
خدایـه! مازیګـر تـه خَبـر!
داســې تماشــه ښه ده
هســې جرس غږ پســې
تللې قـــــافله ښه ده
ســتا همنوایۍ ســره
دلتـه یـو ټپـه ښه ده
یاد شـو لکه بـل مشـال
ډاډ اوس بــدرګه ښه ده
اوس راځه! خوبــونو کښې
خلکــو نــه پـرده ښه ده
یاره! وضع، قــــطع دې
ښکلــې پښتنــه ښه ده

رِنـد دې مَېکـدې تـه ځـي
مونږ لره حـــجره ښه ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ځړاوې سترګې بـلا ځړې کا
خُون آشنـــــــامې لا مَړې کا

هر ارمان نه مې سَر پړې کا
ځه! اوس جوړې مُنارې کـا

زما کسُو چې بـرعکس کړې
نـورې ماتـې آئينـې کـا

ښوٓلۀ بـه نۀ غوارم خو راشـه
لرې بـــند دَ خلکو ښوٓلې کا

مُقـــــــــدم پت او اُلفت دي
نورې ورو ستو تقـاضې کا

شيرين يار دې ځنې ستايي
بـــلاګانې وريـــــــې کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

دا سې چې پۀ مونږه باندې سرۀ راځي
ستا دَ اننګو زړۀ له چې څۀ راځي

ماته دې یاد ونه زور ګیرې ښایي
کورته مې دَ زړۀ پۀ دبوالۀ راځي

خلک بـه پۀ شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غلۀ راځي

تا بـه دَ نظر غبږه پرانیستې وي
اوښکې مې اوس چرته لۀ لیمۀ راځي

پام کوره! لۀ سترګو مې ؤنۀ لوېږې
توی اوښکه لیمۀ وته بیا نۀ راځي

سترګو دې پۀ رَپ کښې قیصه ختمه کړه
اوس بـه عیادت له خلک ښۀ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پۀ خاطر د اغیارانو اخګر پرېوت
چې پۀ ما د یار د مینې نظر پرېوت

کمترې او عاجزي مې هومره زور کښې
د انا او د غرور هغه غر پرېوت

دَ نُور شمع چې جلوه شوه ، ډک محفل کښې
پۀ پرده دَ خلوتیانو شرر پرېوت

نور به څۀ ئې دَ قامت عظمت بیان کړم
پۀ سجده ورته سُنبل او نښتر پرېوت

نازک خیال چې مې بادشاه باندې اړ نۀ وو
لاړ فقیر غوندې تور خال ته پۀ در پرېوت

شوخ نظر راڅخه ؤنغړد ډکو سترګو
کۀ ما نبام سیند کښې ککوړے دَ نمر پرېوت

زۀ لا کله ستا لۀ غمه فریادي ووم
خو دَ دهر هر الم مې پۀ سر پرېوت

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې په مونږه باندې سره راځي
ستا دَ اننګو زړه له چې څه راځي

ماته دې یادونه زور ګیرې ښايي
کور ته مې دَ زړه په دېواله راځي

خلک به په شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ بـاندې دَ ورځې رڼا غله راځي

تا به دَ نظر غبږه پرانېستې وي
اوښکې مې اوس چرته له ليمه راځي

پام کوره! له سترګو مې ونه لوېږې
توی اوښکه ليمه وته بيا نه راځي

سترګو دې په رَپ کښې قيصه ختمه کړه
اوس به عيادت له خلک ښه راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تـــۀ کـــۀ رنــا پېژنـــې
بـــیا بـــه سبـــا پېژنې

ســـترګو کښې غلا پېژنې
دومره حـــــــــیا پېژنې

لاړ کـــۀ غیریـــت لـــۀ تـــا
بـــیا خو بـــه ما پېژنې

زۀ دې لکه ســپورے شـوم
تۀ بـــــــه مې لا پېژنې

ننــګ او پـــت دې کلـــه زده
جـــورو جفـــا پېژنـــې

دا دَ زړۀ پرهر کســـــــه
خپلـــه ادا پېژنـــــې؟

ټول دې لۀ هر خوا بـــدخوا
لـــږ کـــۀ همخـــوا پېژنـــې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ستر ګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سیالۍ خبرې ګرانې دي

غشو دَ ستم ته سینه تانې دي
شوقه! تلوسې دې پهلوانې دي

یا دَ بنجارې له خوارۍ مات دے زړهٔ
یا دَ کلي جونه ځان آسانې دي

نهٔ هغه نسیم شته، نهٔ وږمې دَ ګل
هر لورې ته سپورې هواګانې دي

قدر به دَ اوښکو څهٔ درزباد کړمه
دلته کښې چې وینې هم ارزانې دي

کسو کښې مې عکس دَ حسن امر شو
تولې آئینې ورته حېرانې دي

زور د تفکر ئې راته هېڅ کړلو
چاوې؟ دَ کاکل غوټې آسانې دي

ستا دَ نظر وړانګې ستا تر ځانه شه
اوس زمونږ دَ ذات زرې تابانې دي

بیرته مې دَ سترګو چینې تاندې کړې
تاوې! هوسۍ تږې دَ دامانې دي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تکے خـال دې کـۀ نايـاب دے
ثاڅکے او ښکه ئې حسـاب دے

پـۀ غانتهـول او پـۀ زَړيـدې مـې
کړے سـود سـتا دَ نصاب دے

ځار دَ تا دَ مخ لۀ آبـه
چې خولـې خولـې ګلاب دے

مـخ او زلفـو رانـه هيـر کـړۀ
کۀ حسـاب او کۀ کتاب دے

سـتا دَ زلفو دَ تسـخير مې
بـې تعبـيره لا هرخواب دے

زير و بــم ئې ننګ او مينه
ګنه سُر دَ ژوند ربـاب دے

شـيرين ياره! لب ئې سـتايه
څو پۀ اور دې زړۀ کبـاب دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـهٔ آب دَ مینې مې وینځلے دے زړهٔ
لهٔ هر یو خیرې مې سـاتلے دے زړهٔ

هر څو مره ګران او کهٔ ښاغلے دے زړهٔ
پهٔ یوه خلهٔ مې سـتا منلے دے زړهٔ

نن ئې دَ سـترګو پهٔ رموز کښې ؤوې
سـتا ؤلې دومره غلے غلے دے زړهٔ

خلهٔ یو ګیلې له جوړؤلے نهٔ شـي
خنګه لهٔ خلکو دې اوښکلے دے زړهٔ

څو وو پهٔ څوکو دَ بـانو چُور شـوے
پـهٔ تـار دَ زلفـو مـې ګنډلے دے زړهٔ

تیارهٔ ئې خوب لـه دَ مړوند غوښتلـه
خو شـیرین یاره! ما غندلے دے زړهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ایله چې خلې له مې را تله ماته شوه
څو مره کچه کښې مې توبه ماته شوه

لا خو مې او ښکه یشه بدلې نۀ ده
چې ستا په مخ باندې خوَله ماته شوه

څېرې ګرېوان مې ورته مخې ته کړو
دَ هغې لاس نه آئینه ماته شوه

دا مړاوې سترګې او باریکه مُسکا
دَ ګل توله، دَ جام نشه ماته شوه

سپوږمۍ پوره دَ نیمې شپې په بلې
زما دَ خوب دَ کور پرده ماته شوه

دَ ګُمان قېد نه خلاصه شوې وعده
دَ یقین کور ته چې تله ماته شوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

یوه لمحـــــه دَ ژوندګۍ چې مهربـــــانه نۀ ده
دَ بـــخت کاتب ســـره زمونږه خو څۀ ورانه نۀ ده

دَ ښار او کلي لوی واړۀ ټول غم شـــریک دي زما
دَ درد قـــیصه مې بې بـــنا، بې خان و مانه نۀ ده

تیارو خو څکه ســاه ډوبـــۍ وَته دوام بـــخښلے
هغه لېلا چرته یو شـــپه کاکل افشـــانه نۀ ده

ستا پۀ سودا کښې دومره ورک،چې اوس پۀ هېڅ هم نۀ یم
شـــپه خو دَ غنو پۀ چاپه ګنې آســـانه نۀ ده

چرې به ســتا پۀ بې لوظۍ تا ته راؤسپـېړي خلۀ
پښتنه اوښکه ده څۀ دومره بـــې زبـــانه نۀ ده

دغه ئې ډېره دلیري، کۀ بُـــــــزدلي ؤګڼم
زما دَ قـــتل پۀ خطا هډو پښېمانه نۀ ده

زما دَ واړه ژوندګۍ دَ صبح و شام پۀ بدل
دَ مازیګر دَ یو دیدن ســـودا څۀ ګرانه نۀ ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

بلا سوخت کۀ دَ احوال لۀ تنارۀ خورم
ډېر تاوونه هم دا ستا دَ بېلتانۀ خورم

هست او نيست دي راته هېڅ دَ ديدن شوق کښې
خداې ګواه دے کۀ پۀ څۀ باندې به زړۀ خورم

خو پۀ "را" مې ژبه نۀ اوړي قند لبه!
پۀ دوا کښې کۀ څو ژبه دَ کارغۀ خورم

تپ دَ نمر درباندې هم زغملے نۀ شم
خو بس دا چې غريبي ده، لړ. ساړۀ خورم

چې دا ستا پۀ نخښه ووځي لۀ کمانه
هغه غشي پۀ تتر واړه هم زۀ خورم

دَ آسمان دا تندرونه؛ ورشي، پوه کړئ!
نورې زۀ دَ ارمانونو شُومې نۀ خورم

ستا پۀ غم کښې هېڅ لۀ ستوني نۀ تېرېږي
کۀ پۀ قطع باندې شهد ډېر خوارۀ خورم

دا چې کلک لکه سندان يم، سبب دا دے
لۀ فلکه ګزارونه بڼۀ پاخۀ خورم

خداې ئې مالره کشته کا. بلا څۀ ده؟
ستا دَ لاسه خو زۀ زهر هم تراخۀ خورم

دَ وفا دليل مې دا دے چې پښتون يم
قسمونه دَ باور به درته څۀ خورم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ لیکوال نور کتابونه

★ چاپ کتابونه

(۱) **افغان ګلونه** چاپ ۲۰۰۴

(۲) **اوښکې مشالونه** چاپ ۲۰۰۶

★ ناچاپ کتابونه

(۱) **چاربېته** (تحقیقي مقاله)

(۲) **شیرین بیان** (دَ شعر په وزن، بحر، عروضو او پښتو املا بحث)

نوټ: افغان ګلونه کتاب (چاپ ۲۰۰۴) دَ ۹۰ لسېزه کښې تخلیق شوو غزلو او نظمونو باندې مشتمل دے.
اوښکې مشالونه (چاپ ۲۰۰۶) دَ پنجاب په جېلونو کېمپ جېل او کوټ لکهپت جېل کښې دَ ۲۰۰۱ نه تر ۲۰۰۶ پورې وختونو کښې تخلیق شوے ادب دے.
دَ رنګونو پیوندونه (هم دا کتاب). **شیرین بیان** (ناچاپ) او **چاربېته** (ناچاپ) دَ هرې پور په زندان کښې دَ ۲۰۰۶ نه تر مارچ ۲۰۱۲ پورې وختونو کښې تخلیق شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ وخت پهٔ دُوړو هــر څهٔ خــړ نهٔ دي لا
تابــانه مخ پښتنـــي جـُـونه شته دے
سپــوږمۍ دې څان وَته غاوِره نهٔ شي

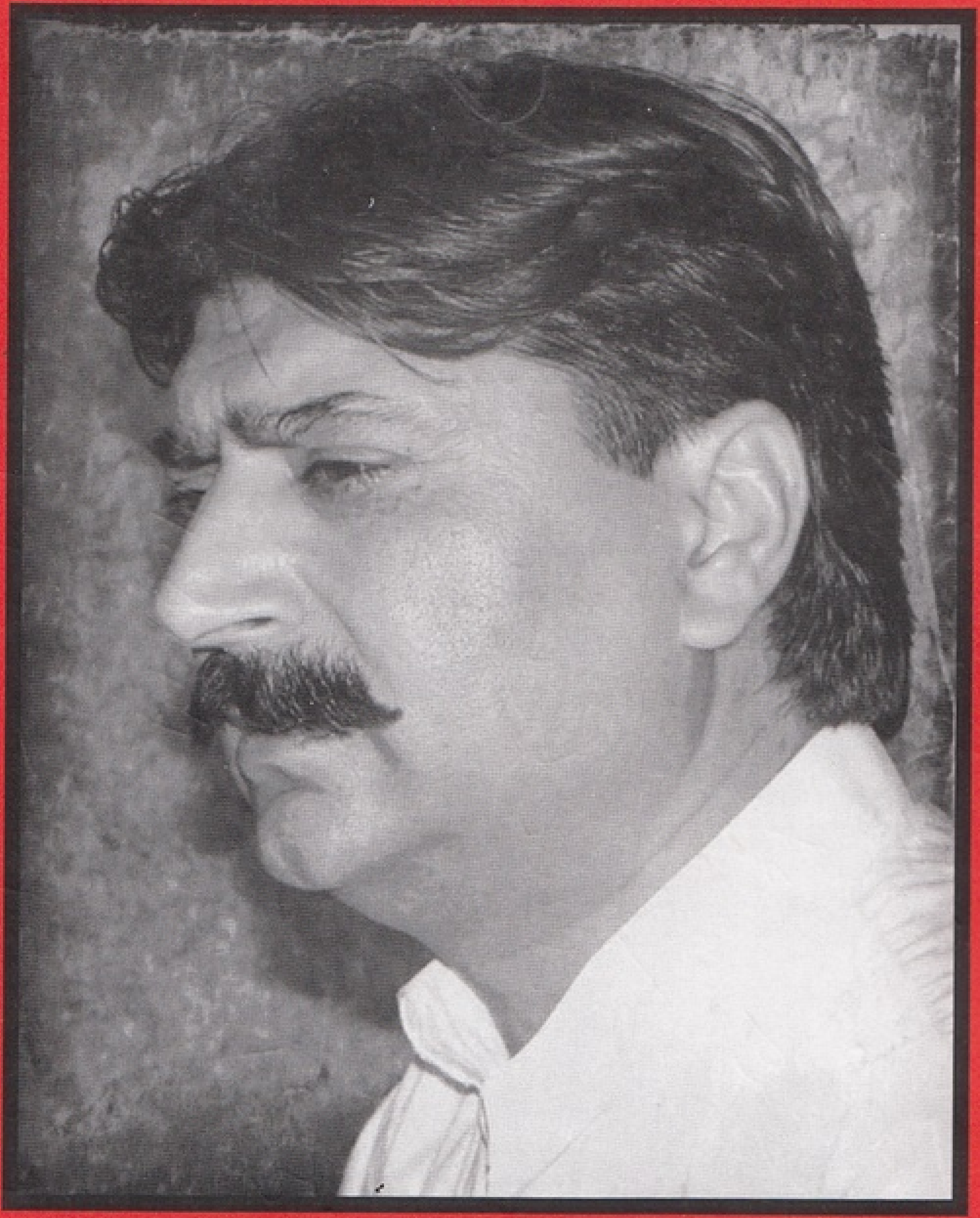

دَ چا دَ سترګــو او بارخــو پهٔ مینه
کله نـــرګس ، کله لاله ښکلــؤم
ذوق دَ جنـــون مقام ته ؤرسېـــدو

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library